

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW LUDZKICH DLA POWIATU TARNOWSKIEGO I MIASTA TARNÓW

Dokument został opracowany przy współpracy firmy doradztwa personalnego
Advisory Group TEST Human Resources
dla Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie
w ramach Projektu
„Partnerstwo na rzecz świadczenia usług dla inwestorów pozyskujących kadry
oraz usług outplacementowych”
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013*

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

Dokument powstał w ramach Projektu „Partnerstwo na rzecz świadczenia usług dla inwestorów pozyskujących kadry oraz usług outplacementowych” realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie. Poniższa charakterystyka zasobów ludzkich jest odpowiedzią na potrzebę usystematyzowania danych obrazujących potencjał drzemący w kadrach regionu tarnowskiego.

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie dostarcza profesjonalnych i systemowych informacji o rynku pracy. Corocznie wydaje Regionalny Plan Działania na Rzecz Zatrudnienia oraz dokonuje Oceny Sytuacji na Rynku Pracy Województwa Małopolskiego.

WUP Kraków posiada informacje, które Małopoleanie mogą wykorzystać, aby zwiększyć swoje kompetencje i kwalifikacje. Doradcy zawodowi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie świadczą usługi z zakresu poradnictwa zawodowego dla dorosłych i młodzieży wchodzącej na rynek pracy.

WUP Kraków dysponuje również środkami, które można pozyskać na realizację przedsięwzięć z zakresu rozwoju zasobów ludzkich. Możliwe jest to dzięki pełnieniu w województwie małopolskim funkcji **Instytucji Wdrażającej** (Instytucji Pośredniczącej II stopnia) Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013.

Więcej na stronach

www.wup-krakow.pl

www.pokl.wup-krakow.pl

1. PROFIL SPOŁECZNO – GOSPODARCZY POWIATU (NA TLE WOJEWÓDZTWA)

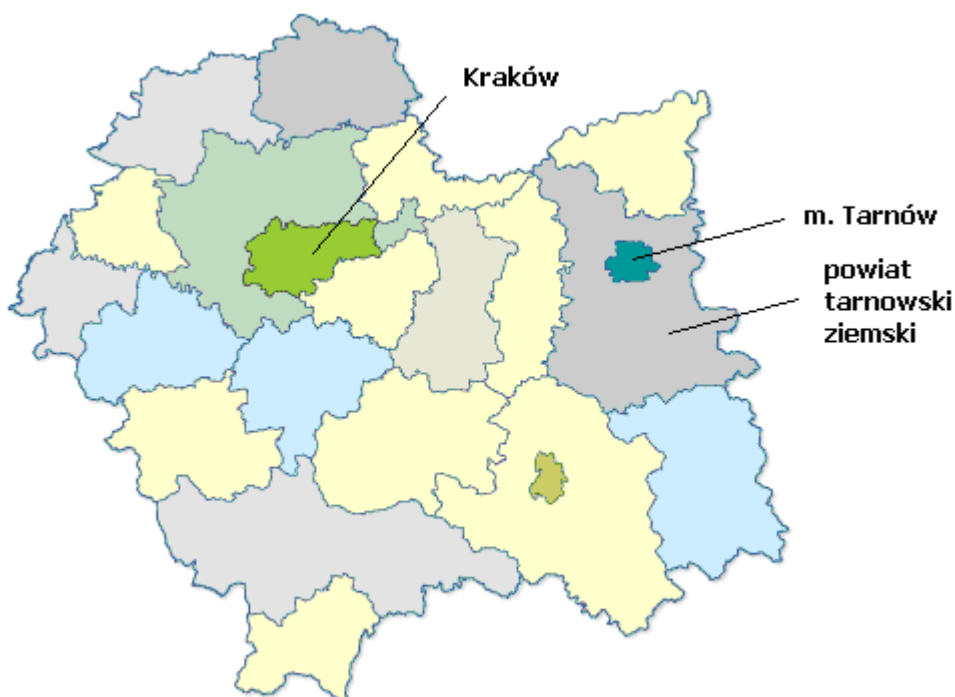
A. Krótka charakterystyka województwa małopolskiego

Województwo małopolskie położone jest na południowym wschodzie Polski. Jest jednym z najmniejszych regionów Polski. Pod względem powierzchni, która wynosi 15 108 km², zajmuje 12 pozycję wśród 16 województw Polski. Od zachodu graniczy z województwem śląskim, od północy ze świętokrzyskim, od wschodu z podkarpackim, a od południa z Republiką Słowacką. Przez obszar Małopolski wiodą ważne szlaki komunikacyjne ze wschodu na zachód oraz z północy na południe.

Małopolska składa się z 19 powiatów ziemskich (bocheński, brzeski, chrzanowski, dąbrowski, gorlicki, krakowski, limanowski, miechowski, myślenicki, nowosądecki, nowotarski, olkuski, oświęcimski, proszowicki, suski, tarnowski, tatrzański, wadowicki, wielicki) oraz trzech miast na prawach powiatów grodzkich (Kraków, Nowy Sącz, Tarnów).

Pod względem liczby mieszkańców (3 mln 293 tys. osób) województwo znajduje się na 4 miejscu w Polsce. Gęstość zaludnienia jest tu jedną z najwyższych w kraju (małopolskie – 217 osób/km², średnia krajowa – 122 osób/km²).

B. Lokalizacja powiatu tarnowskiego oraz Tarnowa na mapie województwa małopolskiego

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w Krakowie

C. Położenie, powierzchnia, podział administracyjny powiatu tarnowskiego oraz Tarnowa

Powiat tarnowski ziemski zlokalizowany jest we wschodniej części Małopolski. Graniczy z województwem podkarpackim (od wschodu), z powiatem gorlickim (od południowego wschodu), z nowosądeckim (od południowego zachodu) i brzeskim (od zachodu). Powiat tarnowski ma powierzchnię 1 416 km² i zajmuje ponad 8,8% powierzchni województwa małopolskiego.

Powiat tworzy 16 gmin (**Cieżkowice, Gromnik, Lisia Góra, Pleśna, Radłów, Ryglice, Rzepiennik Strzyżewski, Skrzyszów, Szerzyny, Tarnów, Tuchów, Wierzchosławice, Wietrzychowice, Wojnicz, Zakliczyn, Żabno**) w tym 6 miast: **Cieżkowice, Ryglice, Tuchów, Wojnicz, Zakliczyn, Żabno** oraz 188 sołectw, 209 miejscowości.

Tarnów – miasto na prawach **powiatu grodzkiego**. Położony jest nad rzeką Białą, jest miastem o wielowiekowej historii sięgającej początkami czasów piastowskich. Położony w południowo – wschodniej części kraju, przy trasie komunikacyjnej E-40 i linii kolejowej, jest ważnym węzłem w komunikacji drogowej i kolejowej. Tarnów jest drugim miastem co do powierzchni (72 km²) w województwie małopolskim. Przed reformą administracyjną w 1998 roku był stolicą województwa tarnowskiego.

Rysunek 2. Podział administracyjny powiatu tarnowskiego

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w Krakowie

D. Cechy charakterystyczne

Powiat tarnowski leży na pograniczu dwóch krain geograficznych: Pogórza Ciężkowicko - Rożnowskiego i Kotliny Sandomierskiej. Powoduje to znaczne zróżnicowanie hydrograficzne, klimatyczne, warunków glebowych oraz dużą różnorodność fauny i flory. Przez teren powiatu płyną trzy główne rzeki: Wisła, Dunajec, Biała.

Ważną dziedziną gospodarki jest **rolnictwo**. Gospodarstwa rolne są własnością prywatną, a ich przeciętna powierzchnia wynosi 3,2 ha. Nie jest to intensywna gospodarka nastawiona wyłącznie na ilość i wydajność, lecz ceniąca nade wszystko jakość produktów rolniczych.

Obok tradycyjnych, wielofunkcyjnych gospodarstw istnieją również gospodarstwa specjalizujące się w hodowli trzody chlewnej, bydła, drobiu a także w produkcji truskawek, malin, jabłek, śliwek czy fasoli. **Lasy** zajmują ponad 20% powierzchni całego powiatu tarnowskiego.

Istotną dziedziną tarnowskiej gospodarki jest również **przemysł**. W mieście swoją siedzibę mają Zakłady Azotowe, Zakłady Mechaniczne, Zakłady Cukiernicze, Fabryka Silników Elektrycznych TAMEL S.A., Poldim S.A. oraz ABM SOLID S.A. z branży budowlanej, a także Grupa Kapitałowa Control Process składająca się ze spółek produkcyjno-usługowych.

Na terenie Tarnowa od 1999 roku istnieje **Tarnowski Klaster Przemysłowy S.A.** Część klastera jest objęta specjalną strefą ekonomiczną (podstrefa SSE w Krakowie). W skład TKP S.A. wchodzi cztery parki przemysłowe:

- Tarnowski Regionalny Park Przemysłowy;
- Park Przemysłowy "Czysta I" i "Czysta II";
- Park Przemysłowy "Mechaniczne";
- Zielony Park Przemysłowy "Kryształowy".

95% działających na terenie powiatu podmiotów gospodarczych to **zakłady prywatne**. Są to głównie zakłady rzemieślnicze, często o długoletniej tradycji - kowalstwo, hafciarstwo, wytwórczość w drewnie, zakłady przetwórstwa spożywczego. Na terenie powiatu istnieje bardzo dobrze rozwinięty **przemysł szklarski**. Produkuje się tutaj wysokiej jakości szkło artystyczne i gospodarcze.

Niewątpliwym atutem powiatu tarnowskiego, mającym znaczący wpływ na kształtowanie polityki rozwoju społeczno-gospodarczego, są **warunki naturalne i walory przyrodnicze**, dające duże możliwości w zakresie rozwoju na szeroką skalę działalności turystycznej i agroturystycznej. Istnieją tu bardzo dobre warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej (miasto posiada ok. 45 km ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych) czy konnej. Tarnów to „Polski Biegun Ciepła” - średnia roczna temperatura wynosi 8 °C i jest najwyższa w Polsce.

E. Infrastruktura drogowa

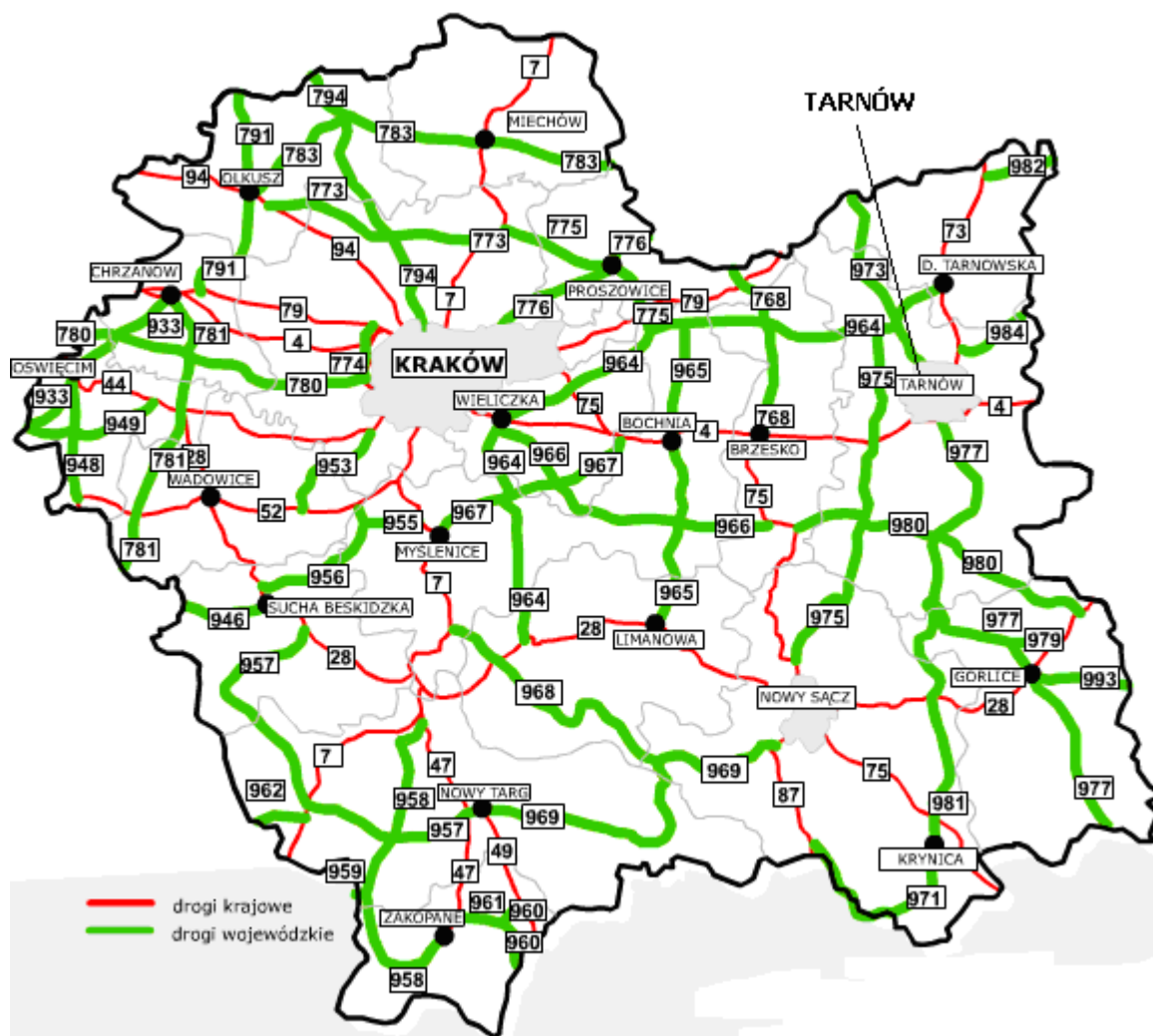
Najważniejszym, przebiegającym przez powiat szlakiem komunikacyjnym jest międzynarodowa droga E4, wiodąca z Berlina przez Zgorzelec, Wrocław, Kraków, Tarnów, Rzeszów do Lwowa.

Powiat tarnowski przecinają m.in.:

- drogi krajowe:
 - nr 4 (Kraków, Tarnów, Dębica, Rzeszów, Jarosław, Korczowa);
 - nr 73 (Kielce, Busko-Zdrój, Dąbrowa Tarnowska, Tarnów, Pilzno, Jasło);
- drogi wojewódzkie:
 - nr 964 (łącząca Kasinę Wielką z Biskupicami Radłowskimi);
 - nr 973 (łącząca Busko-Zdrój z Tarnowem);
 - nr 975 (łącząca Dąbrowę koło Nowego Sącza z Dąbrową Tarnowską);

- nr 977 (łącząca Tarnów z Gorlicami);
- nr 980 (łącząca Biecz z Jurkowem);
- nr 984 (łącząca Tarnów z Mielcem).

Rysunek 3. Drogi krajowe i wojewódzkie w Małopolsce

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, <http://www.zdw.krakow.pl/index.php/drogi/mapy>, 2010

Autostrada A4 Kraków – Tarnów:

- odcinek I: Kraków - Szarów (19,9 km)
- odcinek II: Szarów - Brzesko (23,1 km)
- odcinek III: Brzesko - Krzyż (33,8 km)

Autostrada pomiędzy węzłami "Brzesko" i "Krzyż" przebiega przez tereny 7 gmin: Brzesko, Borzęcin, Wojnicz, Wierzchosławice, Żabno, Lisia Góra i Tarnów. Na tym odcinku A4 powstaną dwa węzły autostradowe: "Wierzchosławice" – na skrzyżowaniu z drogą wojewódzką nr 975, oraz "Krzyż" – na skrzyżowaniu z drogą

krajową nr 73 Tarnów - Kielce. Oba węzły będą także służyć do wprowadzenia ruchu z autostrady do Tarnowa.

W Tarnowie funkcjonuje 31 linii autobusowych, podlegających Zarządowi Komunikacji Miejskiej w Tarnowie. W mieście prawie wszędzie (oprócz ścisłego Starego Miasta) można dojechać autobusem, dzięki dobremu rozmieszczeniu tras.

Niewątpliwymi udogodnieniami dla kierowców jest m. in. wybudowana niedawno obwodnica południowa, przebieg drogowe przez centrum miasta z kierunku północ – południe (w budowie), oraz pięć skrzyżowań o ruchu okrężnym (rond).

Dworzec główny jest stacją węzłową – tutaj spotykają się 4 szlaki kolejowe:

- Tarnów – Kraków – Katowice - Wrocław - Legnica;
- Tarnów – Rzeszów – Przemyśl - Lwów - Kijów;
- Tarnów – Nowy Sącz – Muszyna - Krynica / Wiedeń;
- Tarnów – Żabno - Dąbrowa Tarnowska – Szczucin (nieczynna dla ruchu pasażerskiego od kwietnia 2004).

W mieście znajdują się 3 czynne stacje i przystanki kolejowe:

- Tarnów – dworzec główny;
- Tarnów Mościce (były Tarnów Zachodni);
- Tarnów Filia – stacja towarowa.

W Tarnowie znajduje się lądowisko Aeroklubu Ziemi Tarnowskiej posiadające trawiasty pas startowy o długości ok. 500 m. Ponadto w położonym 38 km na północny wschód Mielcu znajduje się Port lotniczy (Port Lotniczy Tarnów/Tarnobrzeg) wykorzystywany przez miejscowy aeroklub oraz PZL Mielec. Odbywają się stamtąd pasażerskie i towarowe loty czarterowe, komunikację ułatwia także otwarte przed kilkoma laty na mieleckim lotnisku lotnicze przejście graniczne.

2. WNIOSKI I PROPOZYCJE ODNOŚNIE KIERUNKÓW ROZWOJU GOSPODARCZEGO (NAPŁYWU INWESTYCJI) W KONTEKŚCIE CHARAKTERYSTYKI LOKALNEGO RYNKU PRACY

WNIOSKI:

Cechy charakterystyczne zasobów ludzkich regionu tarnowskiego:

- gęstość zaludnienia – **138 os/km²** (powiat tarnowski ziemski), **1 604 os/km²** (miasto Tarnów);
- poziom współczynnika feminizacji – **101** kobiet na 100 mężczyzn (powiat tarnowski ziemski), **110** kobiet na 100 mężczyzn (miasto Tarnów);
- najliczniejsza grupa osób w wieku produkcyjnym – **61,5%** (powiat tarnowski ziemski), **64,9%** (miasto Tarnów);
- wzrost liczby ludności na przestrzeni kilku ostatnich lat w powiecie tarnowskim ziemskim, spadek liczby ludności w mieście Tarnów;
- stosunkowo młode społeczeństwo;
- dwa sektory zatrudniające największą liczbę osób – **rolniczy – 53%** oraz **usługi – 28%** (powiat tarnowski ziemski), **usługi – 61%** oraz **przemysł – 28%** (miasto Tarnów);
- stopa bezrobocia – **14%** - jedna z najwyższych (powiat tarnowski ziemski), **10%** - jedna z najniższych (miasto Tarnów);
- największa grupa bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (w obu powiatach);
- najmniejsza grupa osób bezrobotnych z dyplomem uczelni wyższej (powiat tarnowski ziemski), w Tarnowie grupa ta jest liczniejsza niż grupa osób bezrobotnych z wykształceniem ogólnokształcącym;
- największa grupa bezrobotnych w przedziale wiekowym **18 – 24 lat** (powiat tarnowski ziemski) oraz **25 – 34 lata** (miasto Tarnów);
- najwyższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem w sektorze rolniczym (powiat tarnowski ziemski) oraz w sektorze publicznym (miasto Tarnów);
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiące **76,5%** podmiotów gospodarczych (powiat tarnowski ziemski) oraz **83,7%** wszystkich firm (miasto Tarnów);
- wskaźnik przedsiębiorczości – **48,74** (powiat tarnowski ziemski), **92,62** (miasto Tarnów);
- wskaźnik aktywności zawodowej – **34,77%** (powiat tarnowski ziemski), **58,78%** (miasto Tarnów).

PROPOZYCJE:

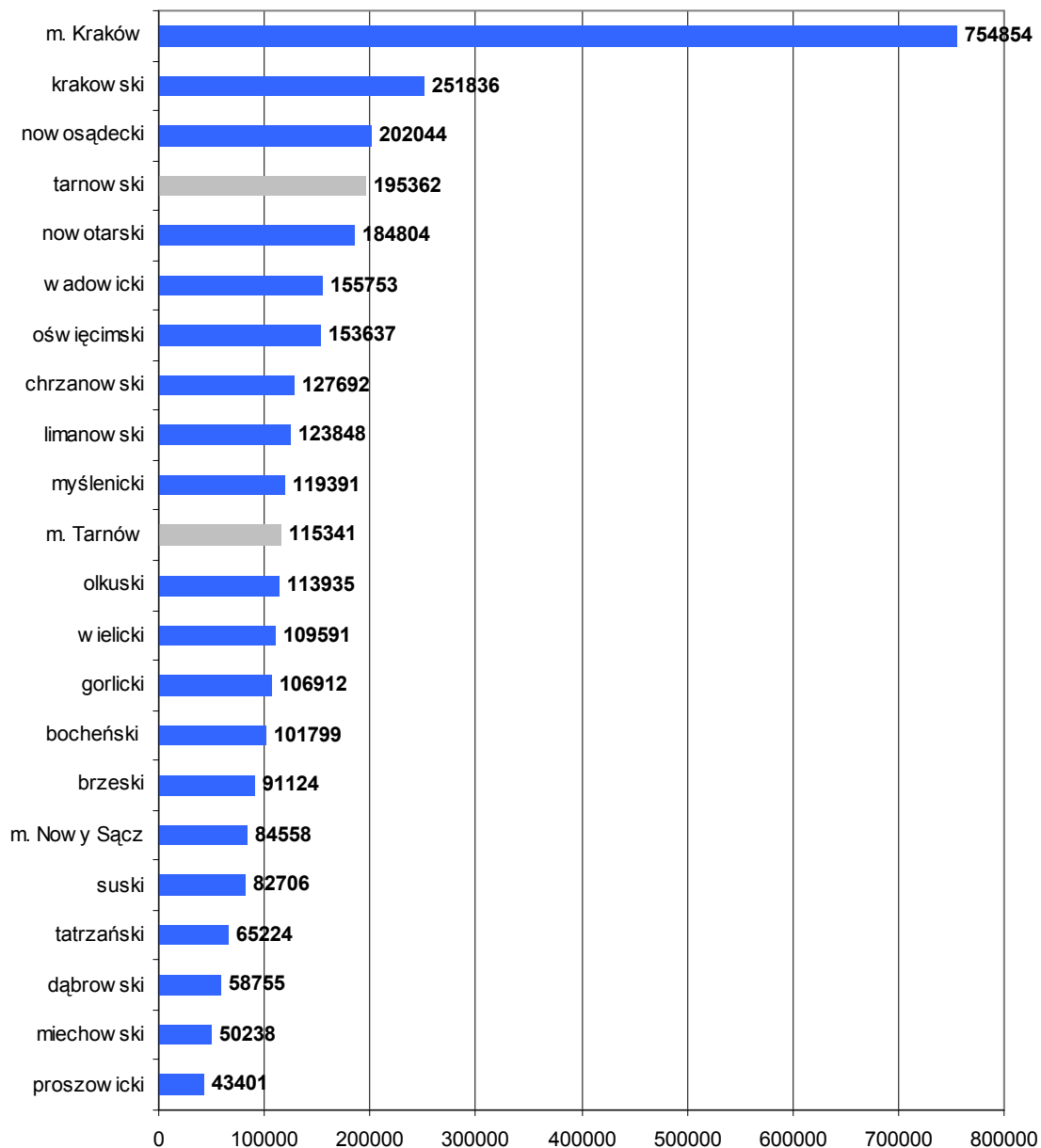
- poprawa infrastruktury drogowej (budowa nowych dróg i rozwiązań komunikacyjnych, rozbudowa i modernizacja istniejących);

- powiększania i scalanie terenów inwestycyjnych;
- stosowanie przez władze miasta i regionu ulg podatkowych w celu ściągnięcia nowych inwestorów;
- pomoc przez JST – „Szybka ścieżka” inwestycyjna;
- rozwój infrastruktury sportowej;
- inwestowanie w nieruchomości biurowe (klasa A).

3. ZASOBY LUDZKIE W POWIECIE TARNOWSKIM I MIĘŚCIE TARNOWIE

A. Informacje demograficzne ogólne

Wykres 1. Ludność województwa małopolskiego według powiatów w 2009 roku

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2009

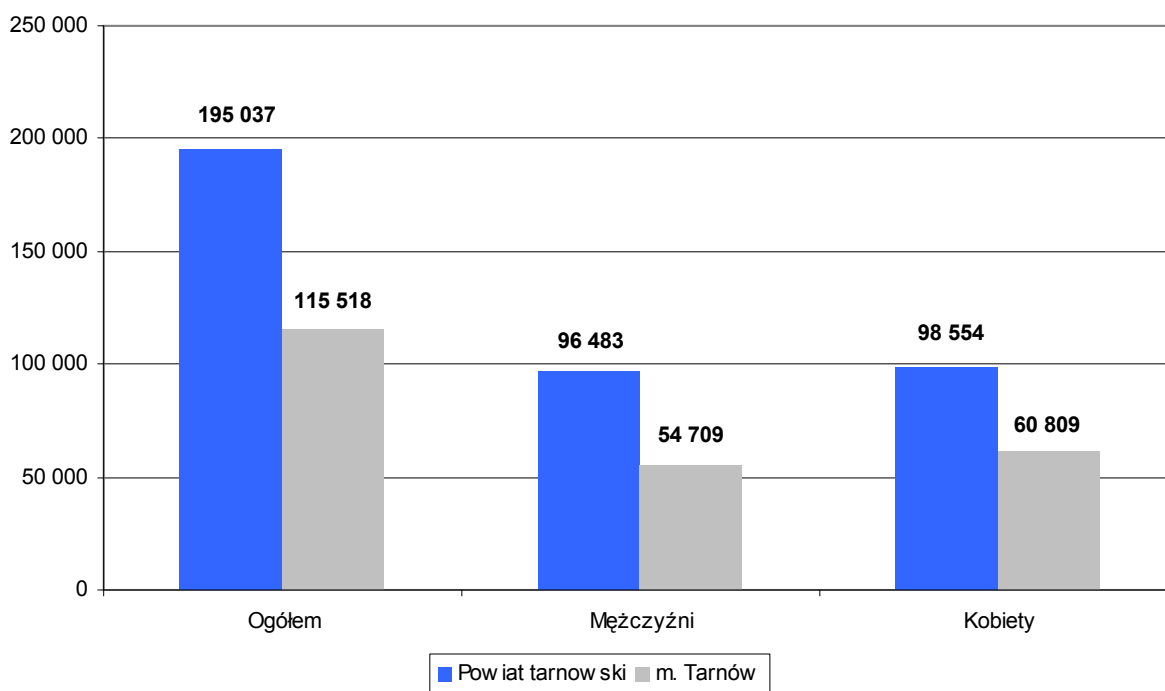
Powiat tarnowski ziemski zamieszkiwany jest przez 195 037 osób¹, z czego przeszło 59% stanowią mieszkańcy miast. Tarnowianie stanowią około 5,92% mieszkańców Małopolski. Opisywany powiat

¹ GUS, 2008

charakteryzuje się gęstością zaludnienia 138 os/km². Dla porównania najwyższa średnia gęstość zaludnienia wśród powiatów ziemskich województwa małopolskiego przypada na powiat oświęcimski - 378 os/km², najniższa – 74 os/km² (powiat miechowski), w Małopolsce wskaźnik ten wynosi 214 os/km², a w kraju 124 os/km².

Miasto Tarnów, jako drugi co do wielkości ośrodek miejski w województwie, charakteryzuje się gęstością zaludnienia równą 1 604 os/km². Mieszkańców powiatu tarnowskiego stanowią w większości kobiety (98 554), mężczyźni stanowią grupę liczącą 96 483 osób. Również w powiecie grodzkim zamieszkuje więcej kobiet (60 009) niż mężczyzn (54 709). W powiecie ziemskim na 100 mężczyzn przypada 101 kobiet, natomiast w powiecie grodzkim – 110 kobiet.

Wykres 2. Ludność według płci w powiecie tarnowskim ziemskim i grodzkim w 2008 roku

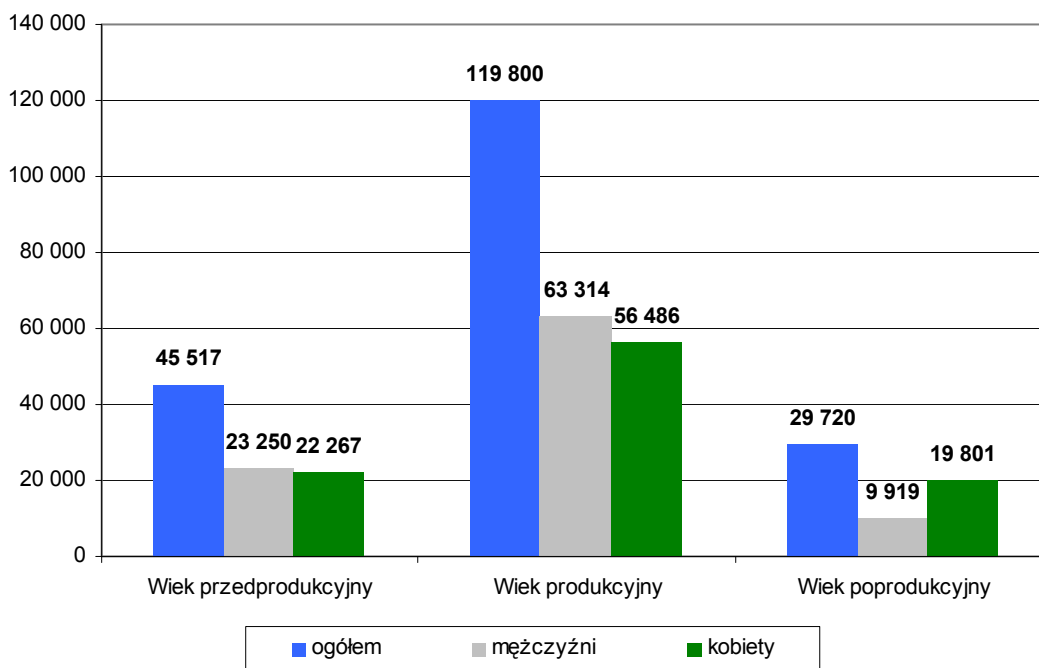
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

W powiecie tarnowskim ziemskim najliczniejsze są grupy wiekowe pomiędzy 15 a 29 rokiem życia (niemal 33 tysiące osób), jest to więc społeczeństwo stosunkowo młode. Powiat grodzki wydaje się posiadać nieco więcej starszych mieszkańców – w Tarnowie najwięcej jest osób w starszej grupie wiekowej, pomiędzy 25 a 29 rokiem życia. Ponadto w powiecie grodzkim bardzo liczną grupę (trzecią co do liczebności, 9 173 osoby) stanowią osoby w wieku 50 – 54 lata. W grupach wiekowych pomiędzy 0 a 59 lat w powiecie ziemskim liczebnie przeważają mężczyźni, natomiast cecha ta zmienia się w grupach wiekowych 59 i więcej. Analogicznie sytuacja wygląda w Tarnowie, gdzie mężczyźni przeważają liczebnie do 39 roku życia.

Opisane powyżej prawidłowości potwierdzają poniższe wykresy, prezentujące strukturę wiekową mieszkańców powiatu krakowskiego ziemskiego i grodzkiego według podziału na osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. W obydwóch powiatach najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, a więc mężczyźni pomiędzy 18 a 64 i kobiety między 18 a 59 rokiem życia, przy czym mężczyźni nieznacznie dominują w grupie wiekowej przedprodukcyjnej i produkcyjnej, kobiet natomiast znacznie więcej niż mężczyzn jest w grupie wiekowej poprodukcyjnej. W powiecie ziemskim osoby w wieku produkcyjnym stanowią **61,5%** wszystkich mieszkańców, natomiast w powiecie grodzkim odsetek ten wynosi **64,9%**. W powiecie ziemskim większą część społeczeństwa niż w powiecie grodzkim stanowią natomiast osoby w wieku przedprodukcyjnym (23,3% w powiecie w stosunku do 17,6% w Tarnowie), co ponownie wskazuje na młodszą strukturę wiekową mieszkańców powiatu od mieszkańców miasta. Dla przykładu udział osób w wieku przedprodukcyjnym w Małopolsce wynosi 16,8%, podczas gdy w Polsce 15,8%.

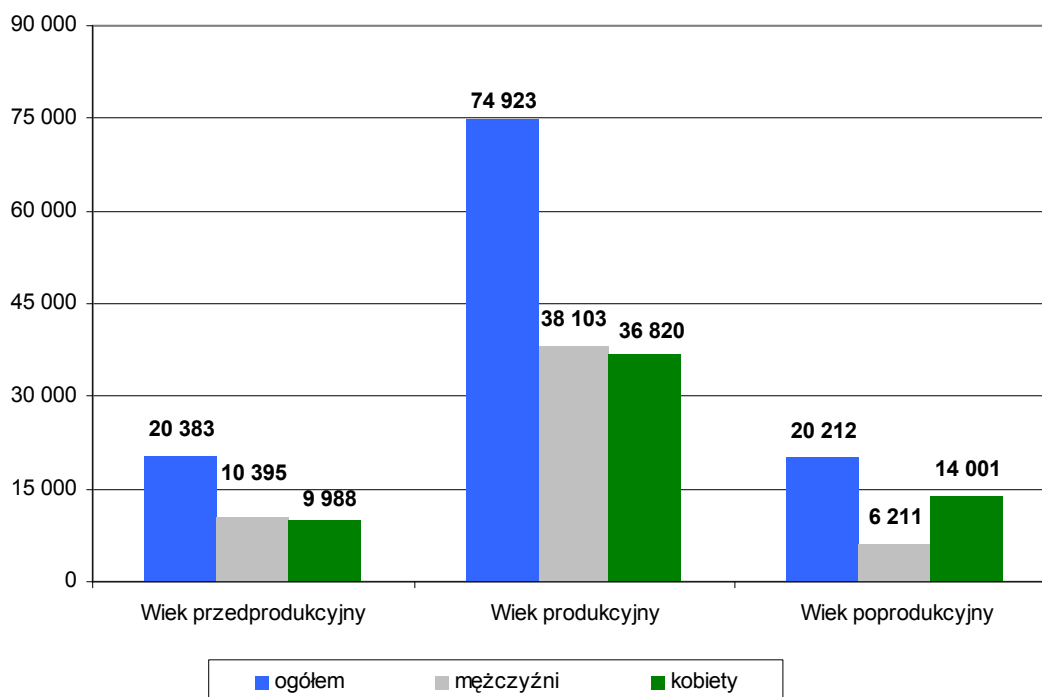
W powiecie ziemskim **wskaźnik obciążenia ekonomicznego**, a więc liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, wynosił w 2009 roku **61,2**. Wskaźnik ten dla powiatu grodzkiego plasował się na poziomie **54,5**, jest więc nieco korzystniejszy niż jego wartość dla całego województwa, wynosząca 57,1. Wskaźnik ten jest związany między innymi z kwestiami pokrycia świadczeń emerytalnych osób w wieku poprodukcyjnym składkami emerytalnymi osób w wieku produkcyjnym, prognozami podaży siły roboczej na rynku pracy w przyszłości, prognozami popytu na usługi w zakresie opieki zdrowia. Wydaje się być stosunkowo korzystny dla analizowanych powiatów, szczególnie dla powiatu tarnowskiego grodzkiego. Na przestrzeni ostatnich kilku lat wartość tego wskaźnika dla powiatu ziemskiego wykazywała tendencję spadkową (od 66,2 w roku 2006, 64,3 w 2007, 62,8 w 2008 do 61,2 w roku 2009). Dla Tarnowa tendencja ta nie była widoczna, wahania mieściły się w obrębie kilku dziesiątych (54,3 w 2006 roku, 54,0 w 2007, 54,2 w 2008 i 54,5 w 2009 roku). Spadek powyższego wskaźnika to zjawisko korzystne, będące wynikiem sukcesywnego powiększania się liczby osób w wieku produkcyjnym. Równocześnie obserwuje się spadek ilości osób w wieku przedprodukcyjnym, związany z niską liczbą urodzeń. Systematycznie wzrasta też liczba osób po 65 roku życia (59 roku życia w przypadku kobiet), co można tłumaczyć wydłużaniem się średniej długości życia. Ogólnie jednak wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym przewyższa wzrost ilości mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym, co przesądza o korzystnej, spadkowej tendencji wskaźnika obciążenia ekonomicznego w powiecie tarnowskim w ostatnich latach.

Wykres 3. Struktura wiekowa ludności powiatu tarnowskiego ziemskiego według płci w 2008 roku

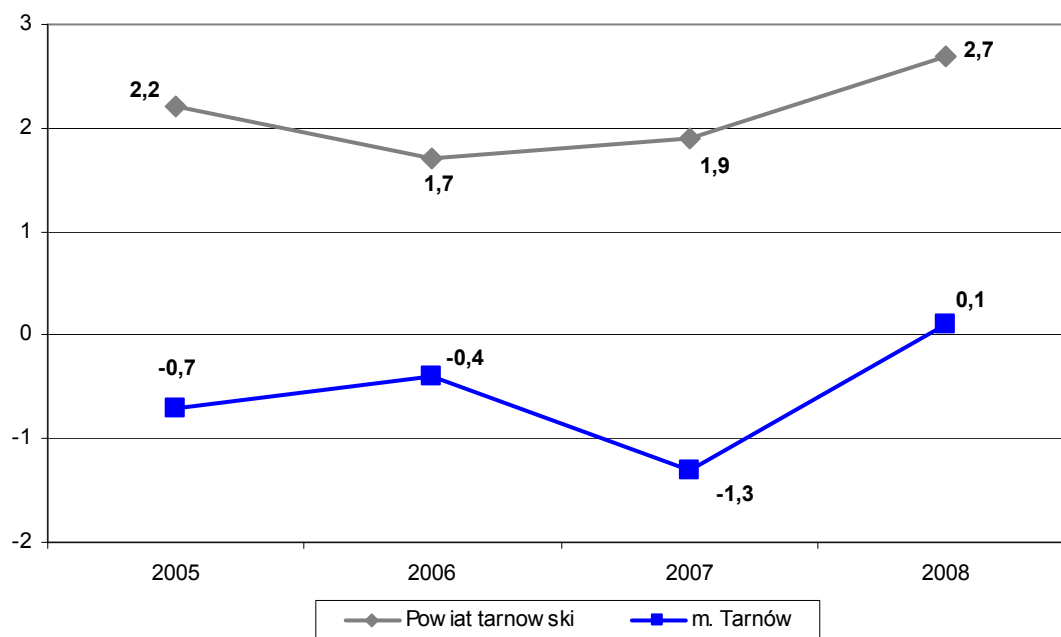
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Wykres 4. Struktura wiekowa ludności powiatu tarnowskiego grodzkiego według płci w 2008 roku

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Wykres 5. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w powiecie tarnowskim i w Tarnowie w latach 2005 - 2008

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2005 – 2008

Powiat tarnowski ziemski charakteryzuje wzrost liczby ludności na przestrzeni kilku ostatnich lat (od 192 656 w 2004, 193 781 w 2006, do 195 037 w 2008 roku). Jedną z głównych przyczyn wzrostu liczby mieszkańców był dodatni **przyrost naturalny** od roku 2005, stale utrzymujący się na poziomie wyższym niż ten wskaźnik dla całego województwa, dla którego w 2008 roku wynosił 2,2. Sytuacja ta kształtuje się zupełnie inaczej w Tarnowie, gdzie przyrost naturalny na przestrzeni lat 2005 – 2008 tylko w ostatnim z analizowanych roczników osiągnął wartość dodatnią, a liczba mieszkańców Tarnowa na przestrzeni ostatnich lat sukcesywnie maleje (od 118 267 w 2004, 116 967 w 2006, do 115 518 w 2008 roku). Powiat grodzki, w przeciwieństwie do ziemskiego, charakteryzuje się przyrostem naturalnym niższym niż średni przyrost dla całego województwa i niższym niż wskaźnik ten dla kraju (równy 0,9 w 2008 roku).

Jednymi z czynników, które wpływają na spadek lub przyrost ludności są migracje, zarówno na pobyt stały, jak i czasowy. Głównymi przyczynami stałych migracji są sprawy rodzinne (m.in. zawieranie małżeństw) oraz chęć poprawy warunków mieszkaniowych, zaś czasowych zmiana pracy lub nauka.

Analizując **saldo migracji stałej** dla migracji wewnętrznych i zagranicznych, można zauważyć, że obydwa powiaty, grodzki i ziemski, charakteryzują się ujemnym saldem migracji. Oznacza to przewagę odpływu ludności z terenu powiatu tarnowskiego, przy czym dla Tarnowa saldo to jest znacznie niższe niż dla powiatu ziemskiego (**-0,4** dla powiatu, **-5,1** dla miasta). Obydwa wskaźniki są też niższe niż średnie saldo migracji stałej w województwie, w 2008 roku równe 0,7. Świadczy to o stosunkowo niskiej atrakcyjności zamieszkiwania na tym terenie. Odpływ ludności w głównej mierze dotyczy ludzi młodych, najbardziej

mobilnych, otwartych na zmiany, którzy po ukończeniu studiów w dużych ośrodkach akademickich regionu i kraju, często tam właśnie próbują szukać pracy i osiedlać się na stałe. Również stosunkowo duża grupa osób próbuje swoich sił w pracy za granicą, a w przypadku uzyskania stabilności finansowej osoby te osiedlają się tam na stałe wraz ze swoimi rodzinami. Obydwie sytuacje są niekorzystne z punktu widzenia lokalnych samorządów, gdyż wiążą się ze stratą z jednej strony młodych, wykształconych obywateli, z drugiej zamożniejszych członków społeczności, którzy swoimi dochodami pośrednio mogliby wzmocnić budżety samorządowe i lokalne firmy handlowo-usługowe.

Z kolei **saldo migracji wewnętrznych na pobyt czasowy** dużo korzystniejsze jest dla miasta Tarnów, gdzie wynosi **4,6**, natomiast dla powiatu ziemskiego zostało ono odnotowane na poziomie ujemnym, równym **-4,6**. Wskazuje to na przewagę osób czasowo nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania nad liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy w tym powiecie według stanu na 2008 rok. Przyczyn tego faktu można upatrywać w czasowym odpływie młodych ludzi na studia, głównie do Tarnowa i Krakowa, a także w poszukiwaniu przez mieszkańców tego regionu pracy poza granicami powiatu, spowodowanego wysokim poziomem bezrobocia i niskimi płacami w powiecie ziemskim.

Tabela 1. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt czasowy w 2008 roku

	Zameldowani na pobyt czasowy	Czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania	Saldo	
			ogółem	na 1000 ludności
Powiat tarnowski ziemski	2595	3494	-899	-4,6
m. Tarnów	2515	1984	531	4,6

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Tabela 2. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2008 roku

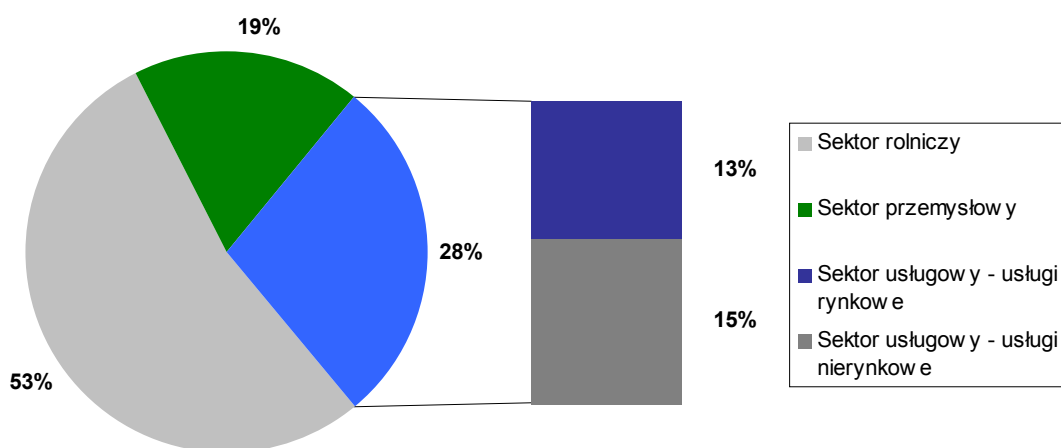
	Napływ ogółem	Odpływ ogółem	Saldo migracji	
			ogółem	na 1000 ludności
Powiat tarnowski ziemski	1868	1945	-77	-0,4
m. Tarnów	822	1404	-582	-5,1

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

B. Rynek pracy

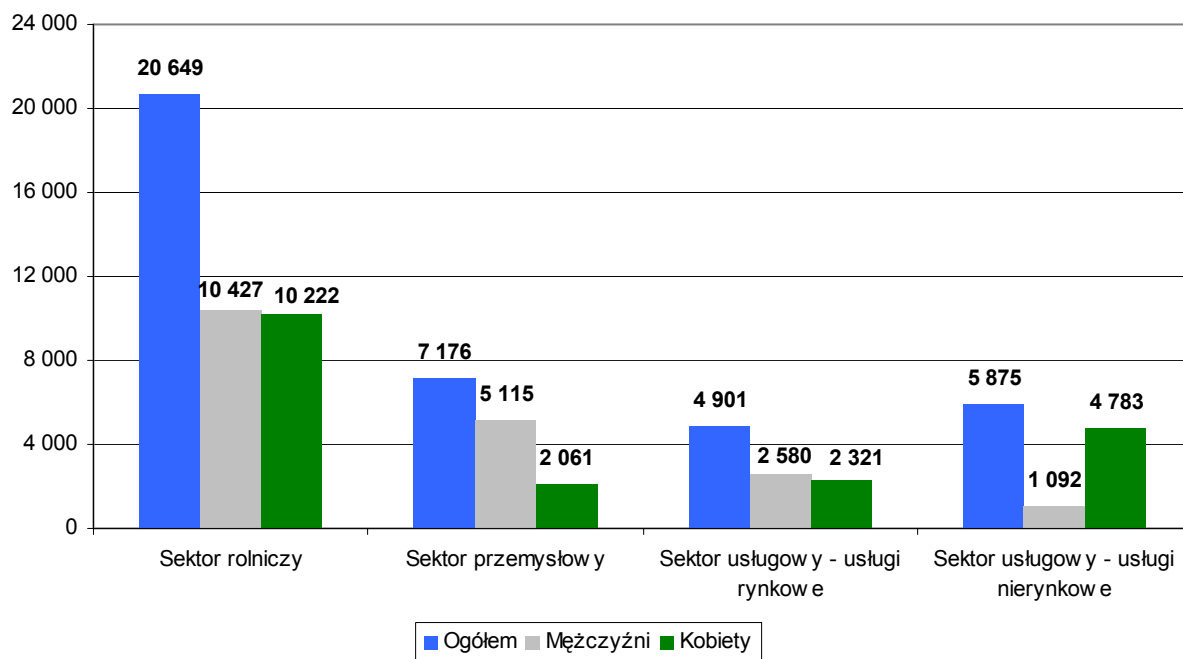
Struktura pracujących według sektorów ekonomicznych na przestrzeni ostatnich lat praktycznie nie uległa zmianie. W Powiecie tarnowskim ziemskim najwięcej osób (20 649 osób) pracuje w **sektorze rolniczym** grupującym sekcje „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo” oraz „Rybacktwo”. Drugim co do ilości osób zatrudniających jest sektor usług (28%). **Sektor usług nierynkowych** obejmujący takie sekcje jak „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna” zatrudniał 15% wszystkich pracujących, tzn. 5 875 osób. Charakterystycznym dla tego sektora jest fakt, iż w większej mierze pracownikami w usługach rynkowych są kobiety (4 783 kobiet w porównaniu do 1 092 mężczyzn). Następujące grupy: „Handel i naprawy”, „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługa nieruchomości i firm”, „Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała” zalicza się do **sektora usług rynkowych**, w którym odnotowano zatrudnienie 4 901 osób, co daje 13% wszystkich pracujących w powiecie tarnowskim. **Sektor przemysłowy**, w skład którego wchodzi sekcje „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę” oraz „Budownictwo”, stworzył miejsca pracy dla 19% ludności pracującej, czyli dla 7 176 mieszkańców powiatu tarnowskiego. W grupie pracowników sektora przemysłowego dominują mężczyźni – 5 115 osób, przy liczbie zatrudnionych kobiet na poziomie 2 061 osób.

Wykres 6. Pracujący według sektorów ekonomicznych w powiecie tarnowskim ziemskim w 2008 roku

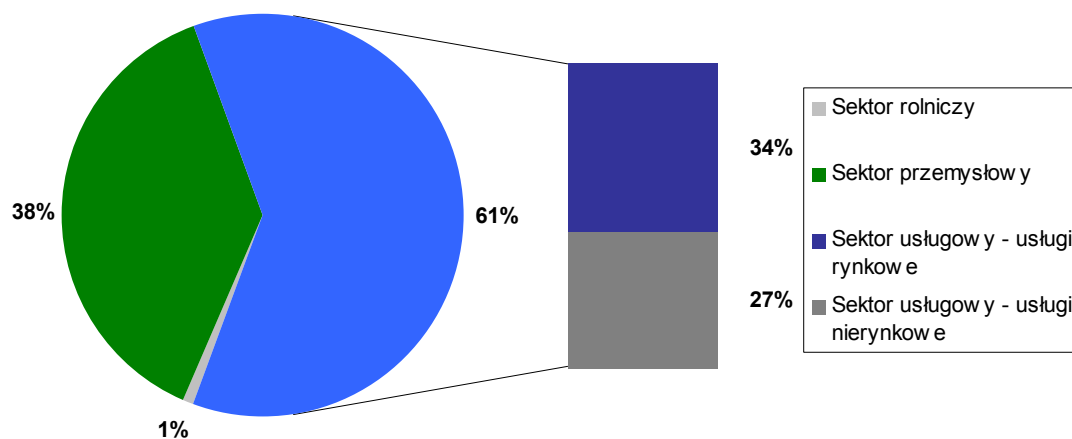
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Wykres 7. Ilość zatrudnionych w poszczególnych sektorach według płci w powiecie tarnowskim ziemskim w 2008 roku

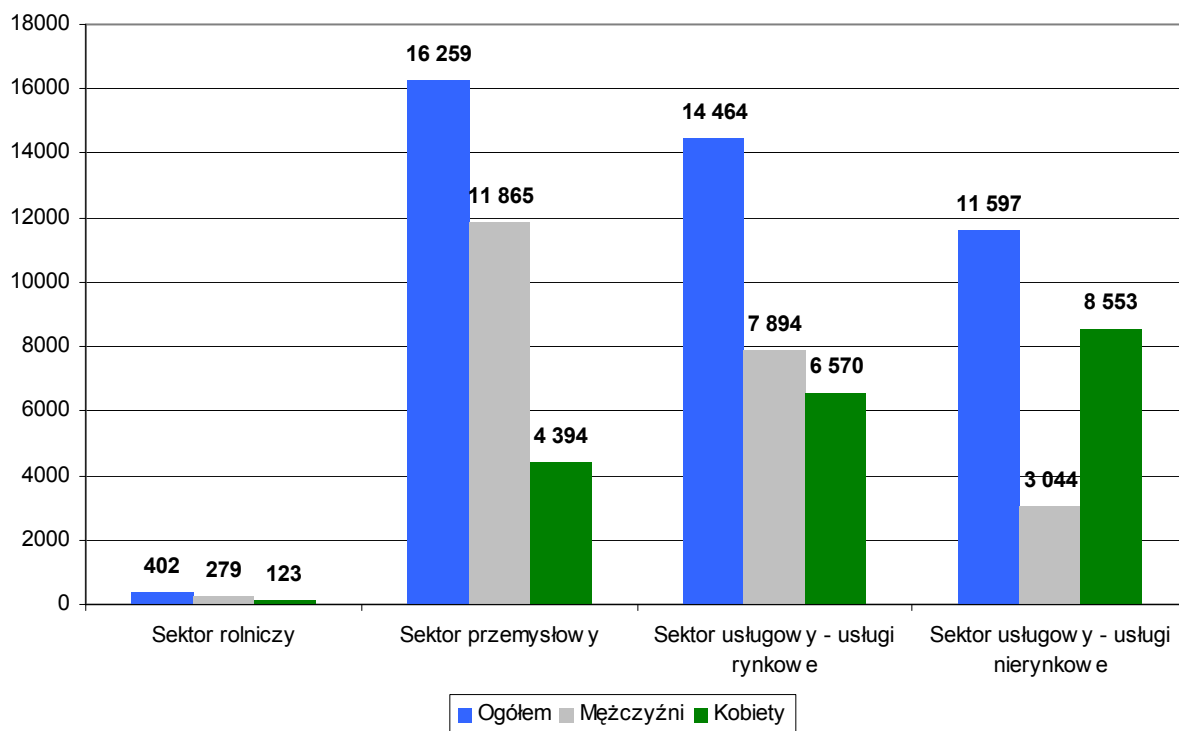
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Wykres 8. Pracujący według sektorów ekonomicznych w powiecie tarnowskim grodzkim w 2008 roku

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

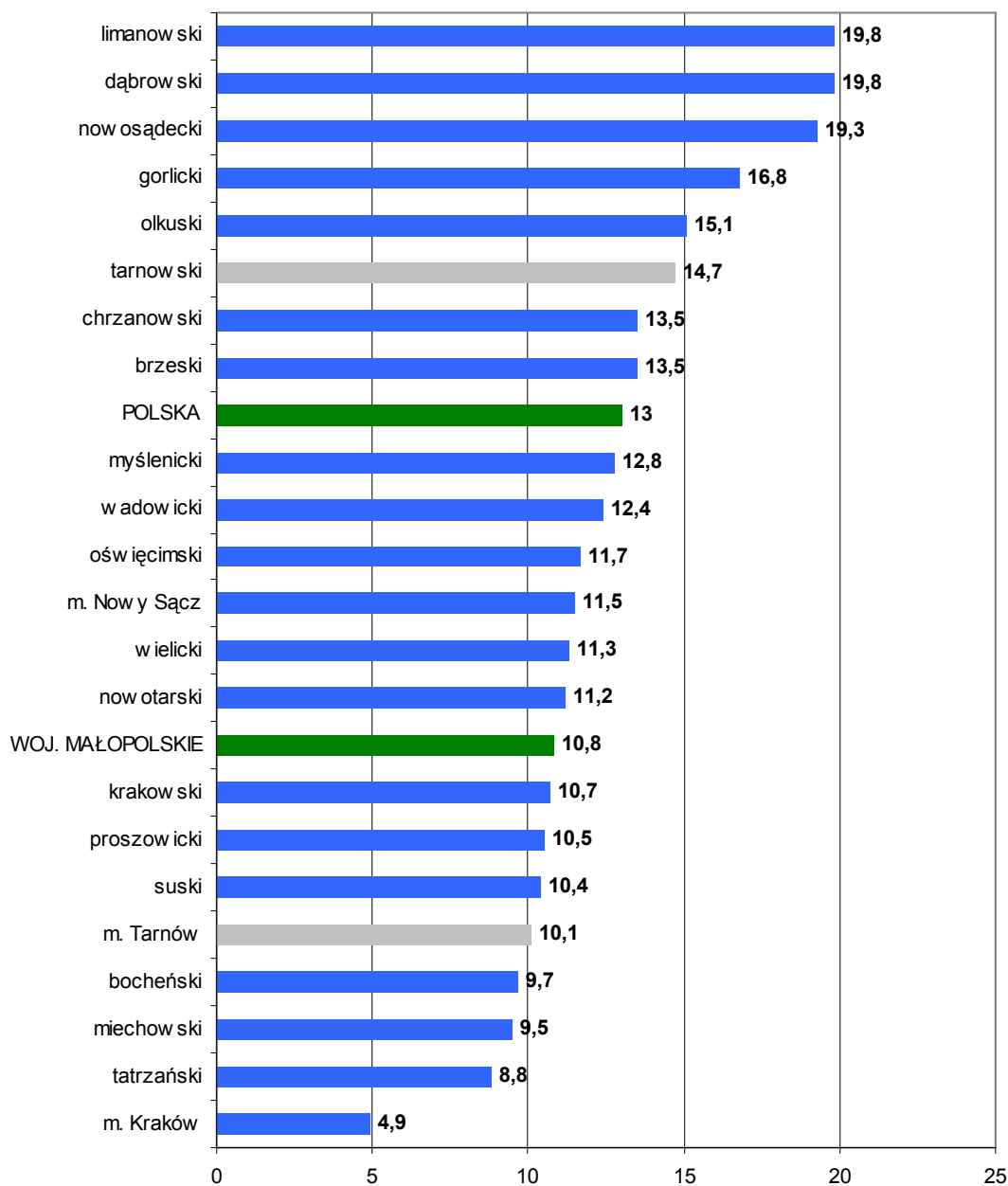
Wykres 9. Ilość zatrudnionych w poszczególnych sektorach według płci w Tarnowie w 2008 roku

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

W Tarnowie struktura zatrudnienia w sektorach ekonomicznych różni się diametralnie od tej w powiecie ziemskim. Aż 26 061 osób pracujących zatrudnionych jest w sektorze usługowym, z czego 34% w sektorze usług rynkowych (14 464 osób) oraz 27% w usługach nierynkowych (11 597 osób). W przemyśle zatrudnionych jest 38% pracujących mieszkańców Tarnowa, a w rolnictwie, głównym sektorze gospodarki dla powiatu ziemskiego, pracuje jedynie 1% mieszkańców miasta. Powiaty grodzki i ziemski nie różnią się znacząco pod względem struktury zatrudnienia w sektorach według płci.

Wykres 10. Ranking powiatów województwa małopolskiego według stopy bezrobocia – stan na luty 2010 [w %]

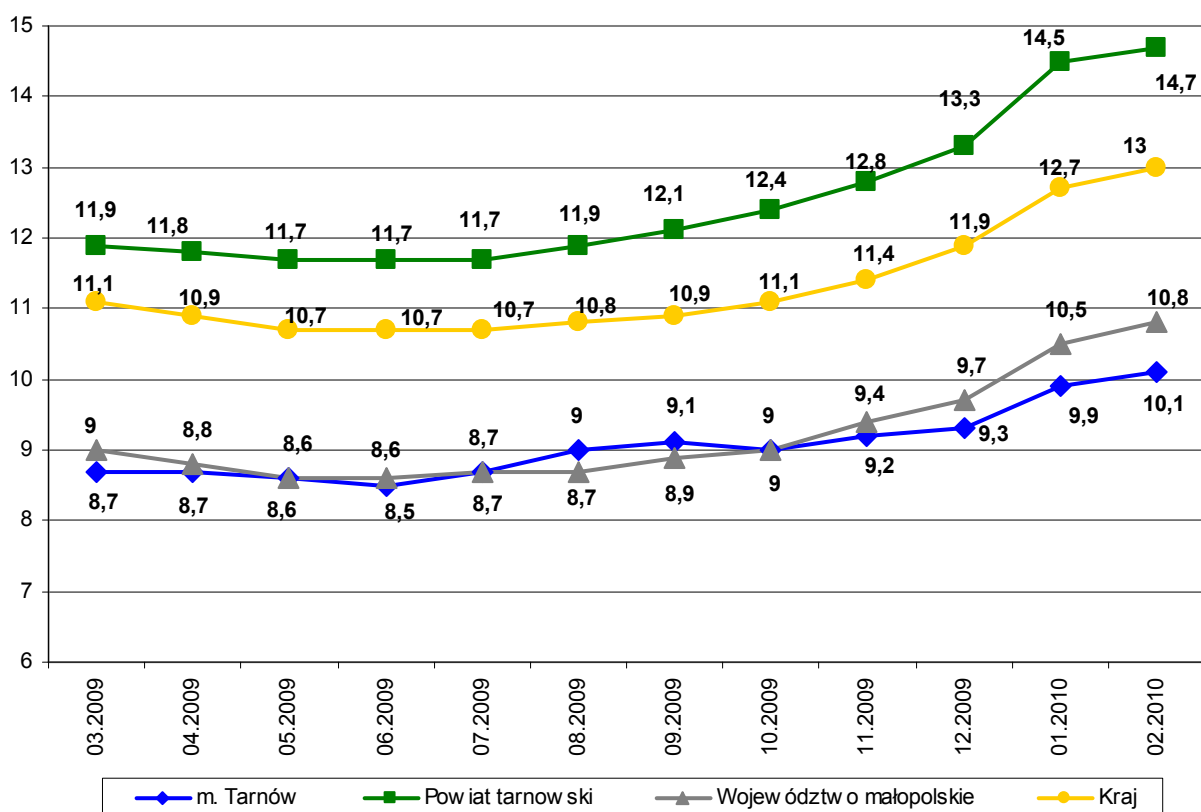
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2010

Powiat tarnowski ziemski zalicza się do pierwszej szóstki powiatów Małopolski, w których występuje najwyższa stopa bezrobocia, przekraczająca 14%. Wiąże się to prawdopodobnie z rolniczym charakterem tego powiatu (pracujący w rolnictwie indywidualnym stanowią 76,2 % ogółu pracujących) i występowaniem bezrobocia agrarnego. Ponadto bezrobocie na tym terenie zależy bardziej od kwestii strukturalnych, a nie kwalifikacji i indywidualnych starań bezrobotnego. Niedawny wzrost poziomu bezrobocia spowodowany był kryzysem gospodarczym w Europie, a po części również w Polsce. Wpływ na zwiększenie stopy bezrobocia w ostatnim okresie miały też zwolnienia grupowe w Tarnowie i powiecie tarnowskim – według danych Powiatowego Urzędu Pracy na skutek zwolnień grupowych w 2009 roku zatrudnienie straciło 908 osób z 19

zakładów pracy. Stopa bezrobocia w powiecie ziemskim jest również wyższa zarówno od tego wskaźnika ogółem dla województwa małopolskiego, jak i dla całego kraju. Z kolei w mieście Tarnowie stopa bezrobocia należy do jednej z niższych w województwie, nieznacznie przekraczając 10%.

Analizując poniższy wykres zauważamy, iż stopa bezrobocia zarówno w powiecie tarnowskim, jak również w Tarnowie wzrosła z początkiem nowego roku, przy czym bezrobocie rosło wolniej w Tarnowie, niż na terenie powiatu ziemskiego. Porównując miesiąc luty 2010 z grudniem 2009 zanotowano wzrost o 1,4% stopy bezrobocia w powiecie tarnowskim oraz 0,8% w Tarnowie. Można to tłumaczyć typowym dla przełomu roku wahaniem sytuacji na rynku pracy. Do ewidencji urzędu wracały osoby pracujące w charakterze pracowników sezonowych, nie przedłużono umów na nowy rok, ponadto przyczyną może być fakt, iż wiele osób pozostawiło kwestię zarejestrowania się jako bezrobotny na 2010 rok, gdyż nowe przepisy umożliwiają prawo do zasiłku wypłacanego przez cały rok, a nie jak to miało miejsce wcześniej - tylko przez sześć miesięcy.

Wykres 11. Stopa bezrobocia w powiecie tarnowskim, Tarnowie, województwie małopolskim i w Polsce w okresie od III 2009 do II 2010 roku [w %]

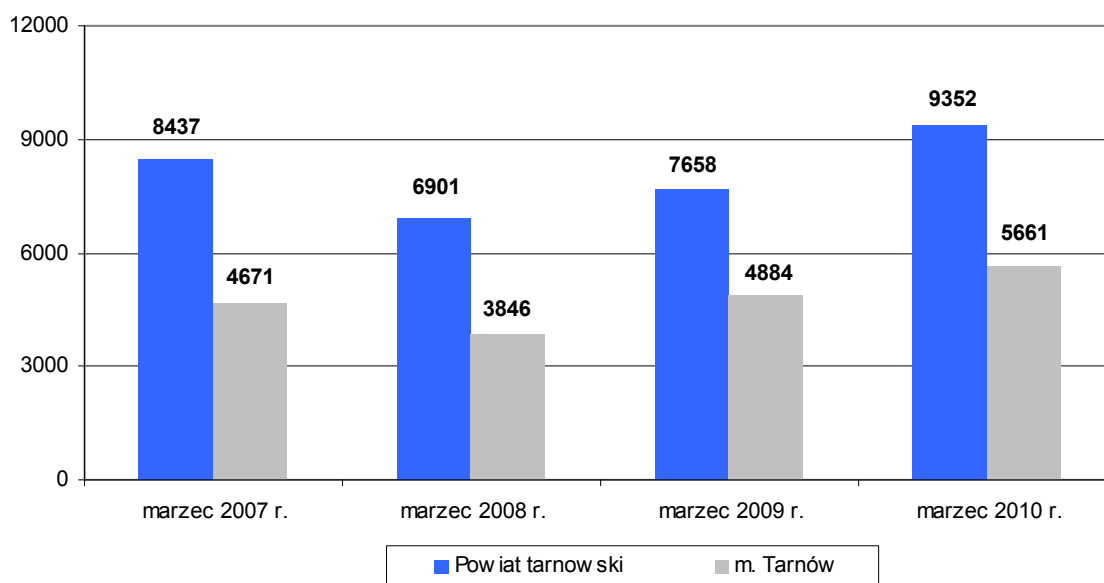
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2009 - 2010

Podsumowując, wzrost liczby bezrobotnych w ciągu 2009 roku, spowodowany był przede wszystkim:

- Czynniki sezonowymi (rejestrowały się osoby po zakończeniu prac sezonowych);
- Ponowną rejestracją osób, które zakończyły różne programy aktywizujące, a nie zostały przyjęte do pracy;
- Zmniejszeniem powstawanie nowych miejsc pracy, co związane było z kryzysem gospodarczym;
- Zwolnienia grupowe, jakie miały miejsce w powiecie w tym roku (pracę straciło przeszło 900 osób).

Według stanu z końca marca 2010 roku w PUP dla powiatu ziemskiego było zarejestrowanych 9 352 osób bezrobotnych, natomiast w Tarnowie – 5 661 osób bezrobotnych. Od 2008 roku zauważalna jest tendencja wzrostowa w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w obu powiatach. Wzrost liczby bezrobotnych dla powiatu tarnowskiego wyniósł 2 451, dla Tarnowa natomiast 1 815.

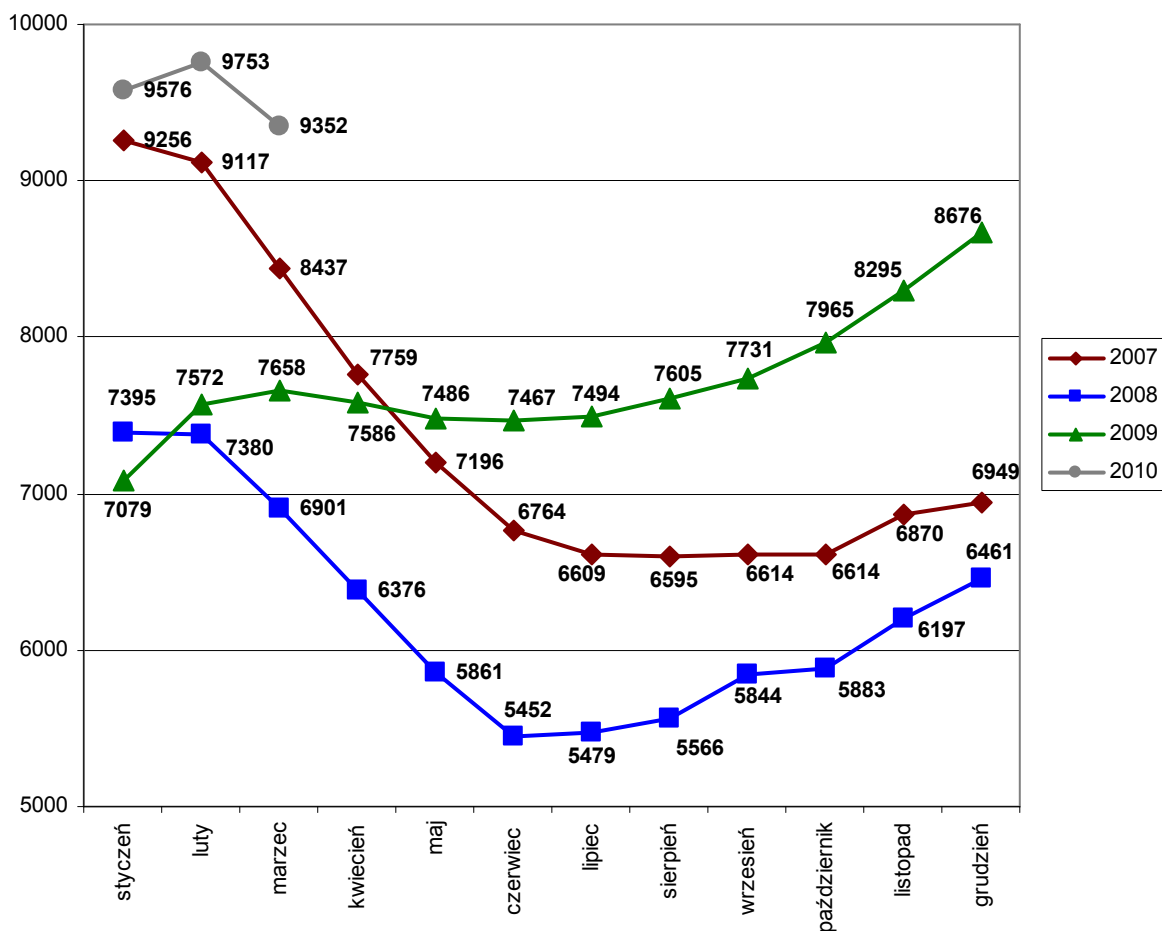
Wykres 12. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie tarnowskim ziemskim i grodzkim w latach 2007 - 2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2007 - 2010

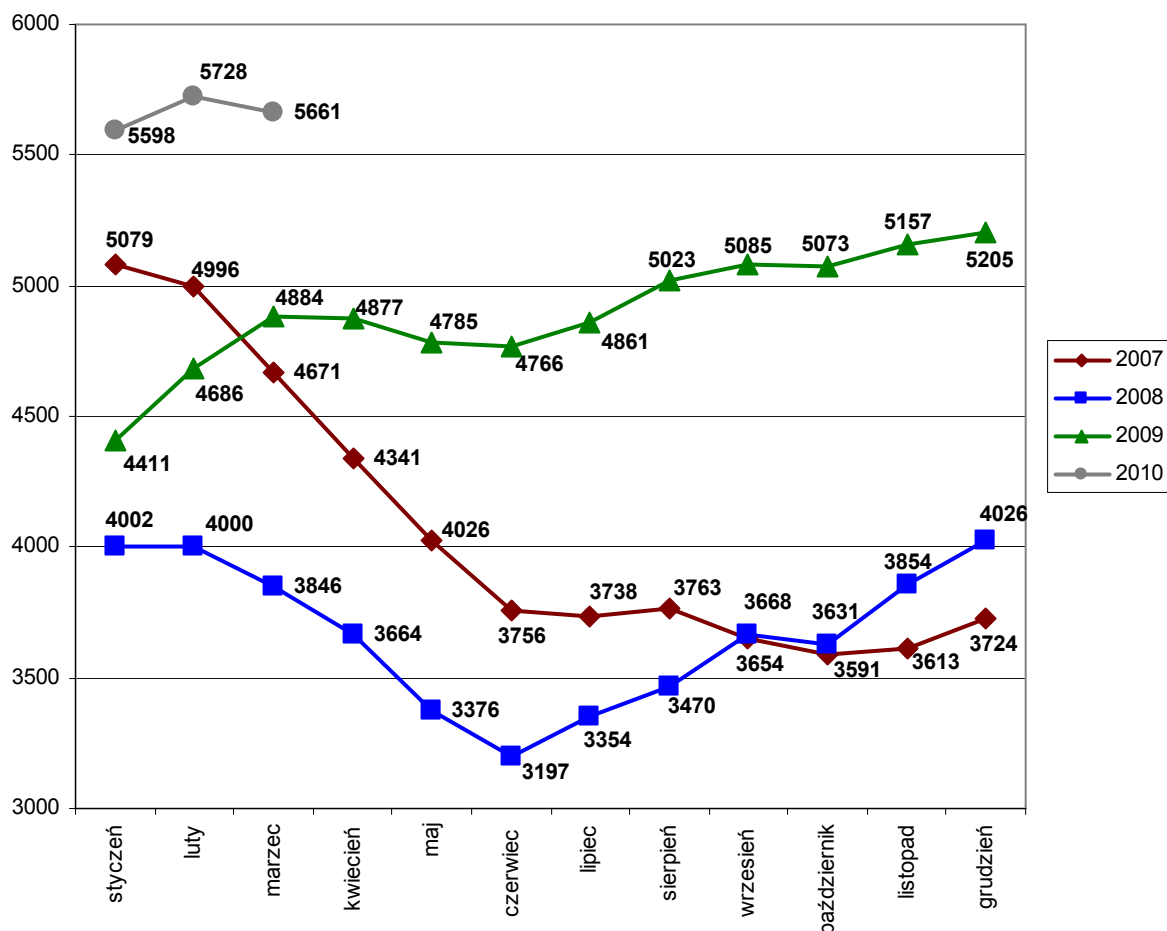
Na koniec roku 2009 w PUP dla powiatu tarnowskiego było zarejestrowanych 8 676 osób, a dla Tarnowa – 5 205 osób. Dla obu powiatów podobnie zaznaczają się tendencje wzrostu i spadku liczby bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat. Dobrze widoczna na poniższych wykresach jest tendencja wzrostowa liczby bezrobotnych w obu powiatach, zaznaczająca się od jesieni 2008, trwająca aż do początku roku 2010. Warto również odnotować, że obecna liczba bezrobotnych zarówno w powiecie ziemskim, jak i w Tarnowie, jest najwyższa dla tego regionu od kilku lat.

Wykres 13. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP dla powiatu tarnowskiego ziemskiego w okresie od I 2007 do III 2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2007 - 2010

Wykres 14. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP dla miasta Tarnów w okresie od I 2007 do III 2010

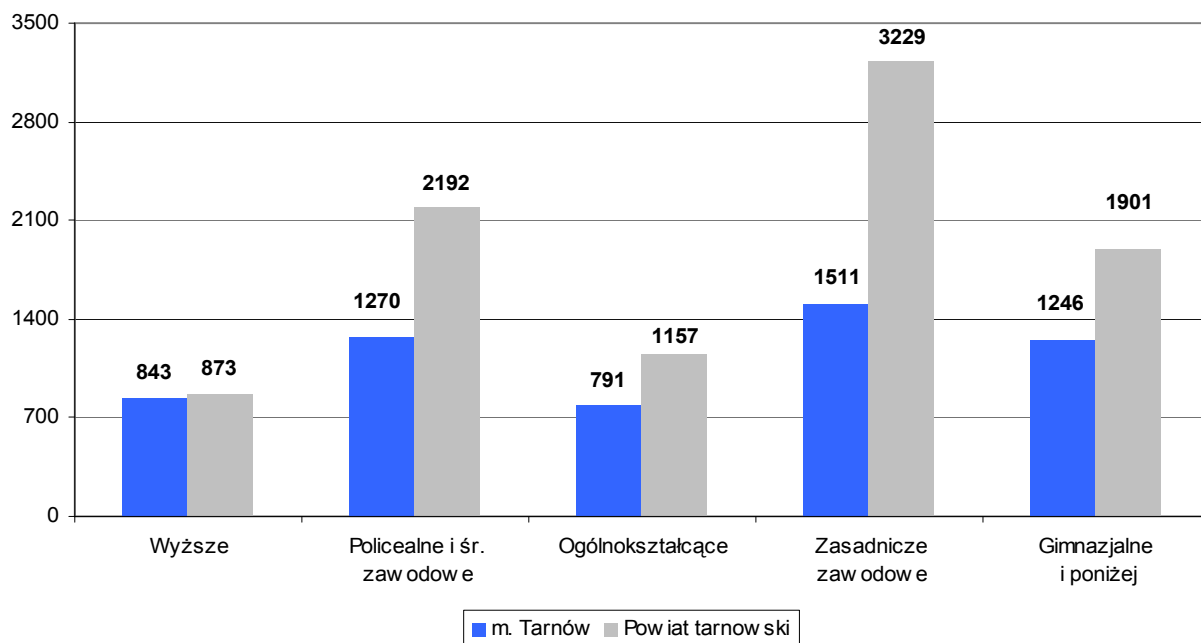

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2007 – 2010

Struktura osób bezrobotnych opisywana może być za pomocą różnych czynników. W poniższej analizie wykorzystano takie wskaźniki, jak poziom wykształcenia osób bezrobotnych, ich struktura ze względu na wiek, staż pracy ogółem oraz czas pozostawania bez pracy w miesiącach. Wszystkie dane pochodzą z PUP w Tarnowie i obejmują statystyki na dzień 31.03.2010 roku.

Biorąc pod uwagę kwestię wykształcenia osób bezrobotnych, dane zebrane przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie ukazują, iż największą grupę bezrobotnych zarówno w powiecie ziemskim, jak i grodzkim, tworzą osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (odpowiednio 4 740 i 1 511 osób). Kolejnymi co do liczności grupami osób bezrobotnych są osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Na terenie powiatu tarnowskiego ziemskiego najmniejszą grupą osób bezrobotnych są osoby legitymujące się dyplomem uczelni wyższej, stanowią one 9% ogółu bezrobotnych. Co ciekawe, na terenie powiatu grodzkiego ta grupa jest liczniejsza niż grupa osób bezrobotnych z wykształceniem ogólnokształcącym (843 osoby z wykształceniem wyższym w stosunku do 791 osób z wykształceniem ogólnokształcącym) i stanowi tutaj aż 15% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych

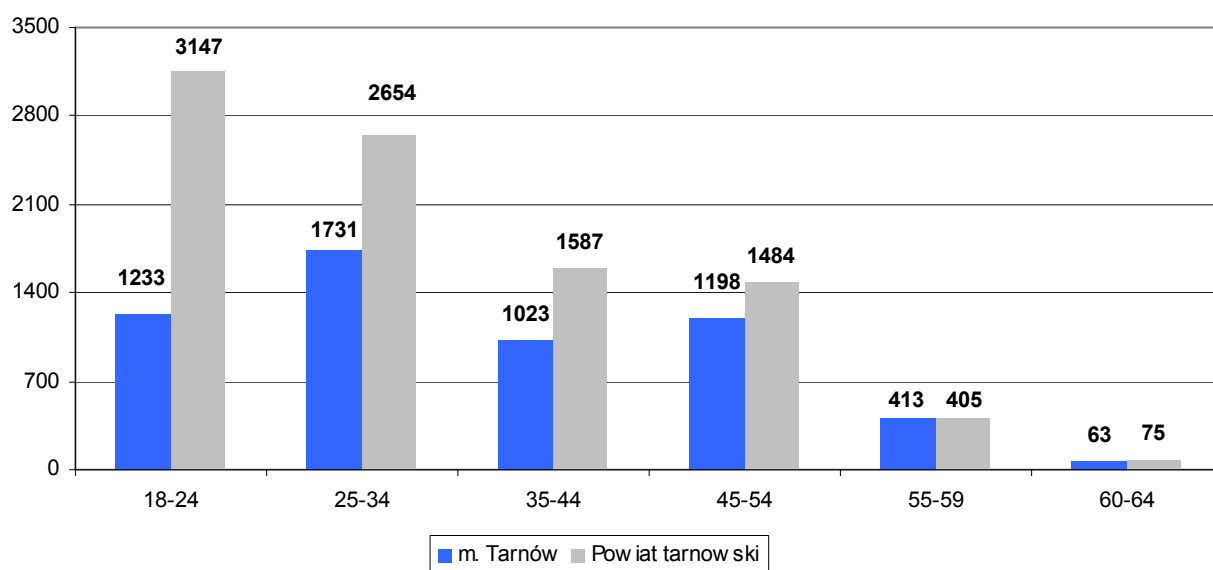
Wykres 15. Struktura bezrobotnych w Tarnowie i powiecie tarnowskim według wykształcenia – stan na 31.03.2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2010

Rozpatrując strukturę osób bezrobotnych pod względem ich wieku, dane uzyskane przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie wskazują, iż największą grupę bezrobotnych w powiecie tarnowskim tworzą osoby w wieku 18 – 24 lat (należy do nich 3 147 osób), natomiast w mieście Tarnowie są to osoby nieco starsze, w przedziale wieku 25 – 34 lata (1 731 osób).

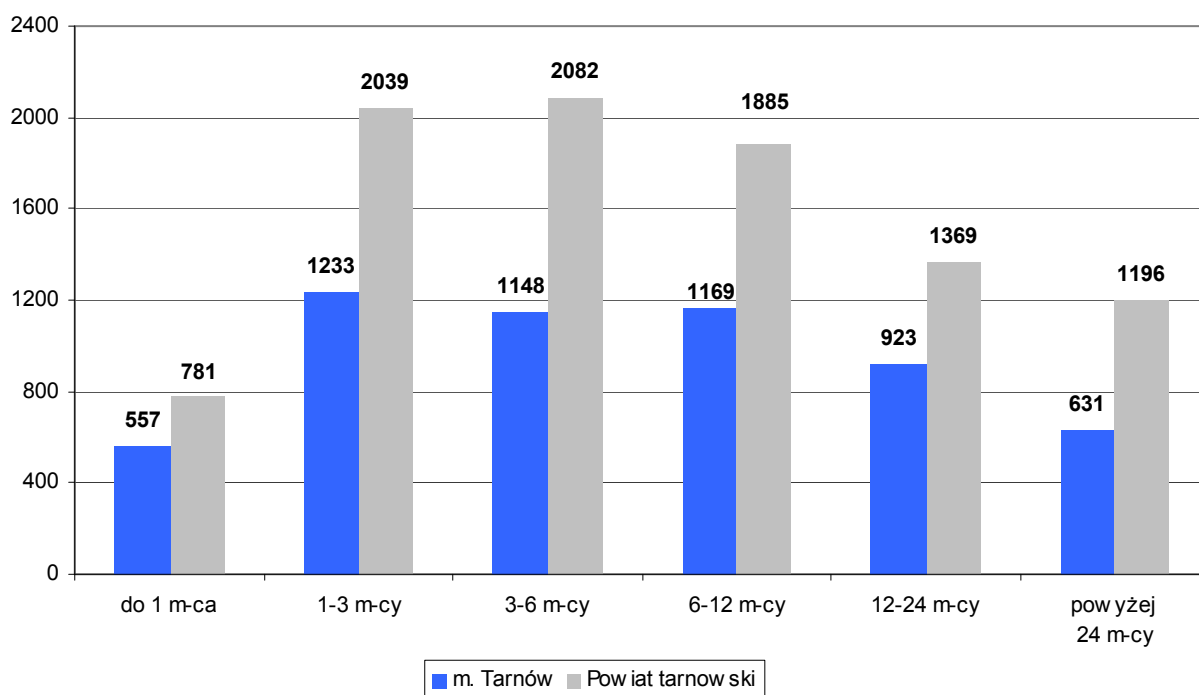
Wykres 16. Struktura bezrobotnych w Tarnowie i w powiecie tarnowskim według wieku – stan na 31.03.2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2010

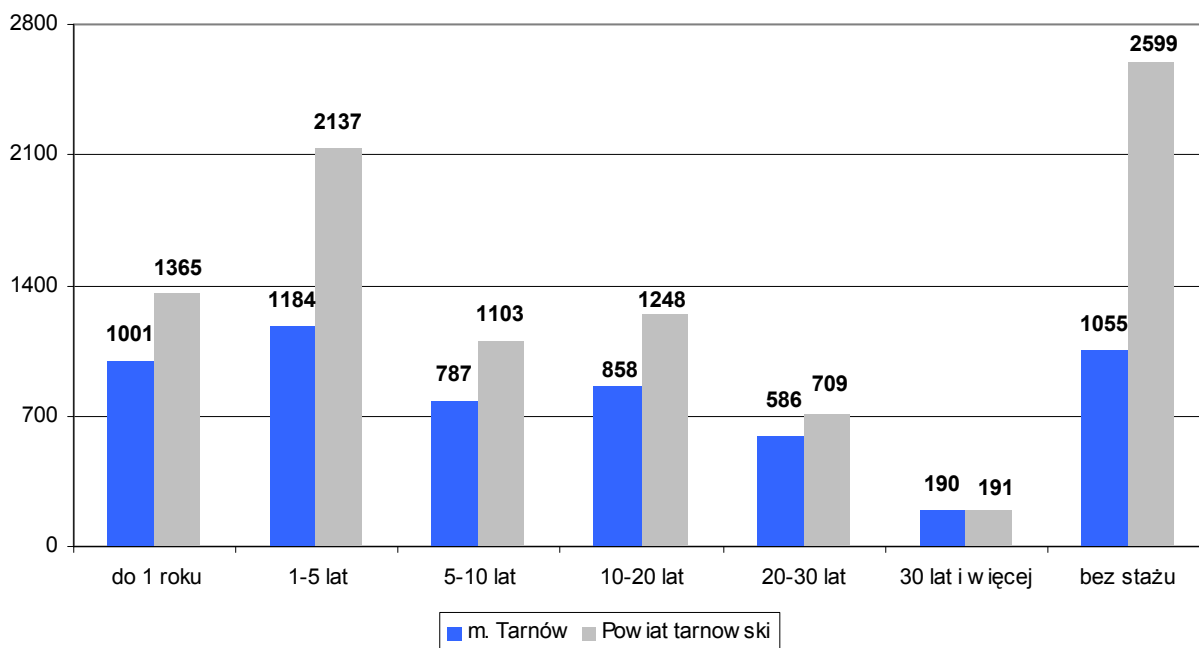
Kolejnym z czynników opisujących strukturę bezrobocia, jest czas pozostawania bez pracy osób bezrobotnych. Występują w tym aspekcie niewielkie różnice pomiędzy miastem Tarnów a powiatem tarnowskim. W Tarnowie największą część osób bezrobotnych stanowią osoby, które pozostają bez pracy od 1 do 3 miesięcy (1 233 osób), natomiast w powiecie ziemskim są to osoby, które bez pracy pozostają od 3 do 6 miesięcy (2 082 osób). Najmniej zarejestrowanych w obu powiatach jest w grupie osób pozostających bez zatrudnienia w czasie do 1 miesiąca, stosunkowo mało liczne na tle innych grup są też grupy osób bezrobotnych długotrwale, dłużej niż 2 lata (631 osób w Tarnowie oraz 1 196 w powiecie ziemskim).

Wykres 17. Struktura bezrobotnych w Tarnowie i w powiecie tarnowskim według czasu pozostawania bez pracy – stan na 31.03.2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2010

Wykres 18. Struktura bezrobotnych w Tarnowie i w powiecie tarnowskim według stażu pracy ogółem – stan na 31.03.2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2010

Ostatnim z analizowanych czynników, opisującym strukturę bezrobocia jest „staż pracy ogółem”. Na koniec marca 2010 roku w powiecie tarnowskim 2 599 osób rejestrujących się jako bezrobotni nigdzie wcześniej nie pracowało, 2 137 posiadało łączny staż pracy w przedziale 1 - 5 lat. W powiecie grodzkim największe grupy bezrobotnych tworzyły osoby ze stażem pracy od 1 do 5 lat (1 184 osób) oraz osoby, które nigdy wcześniej nie pracowały (1 055 osób). Najmniej zarejestrowanych bezrobotnych posiadało doświadczenie większe niż 30 lat, zarówno w powiecie tarnowskim ziemskim, jak i w grodzkim (odpowiednio zaledwie 191 i 190 osób).

Podsumowując czynniki wpływające na strukturę bezrobocia i jednocześnie biorąc pod uwagę płeć, można śmiało wysnuć następujące wnioski:

Miasto Tarnów:

- **Wykształcenie**
 - Najwięcej bezrobotnych: zasadnicze zawodowe
 - Najmniej bezrobotnych: wyższe
- **Staż pracy ogółem**
 - Najwięcej bezrobotnych: 1 – 5 lat
 - Najmniej bezrobotnych: 30 lat i więcej
- **Czas pozostawania bez pracy w miesiącach**
 - Najwięcej bezrobotnych: od 3 do 6 i od 1 do 3
 - Najmniej bezrobotnych: do 1

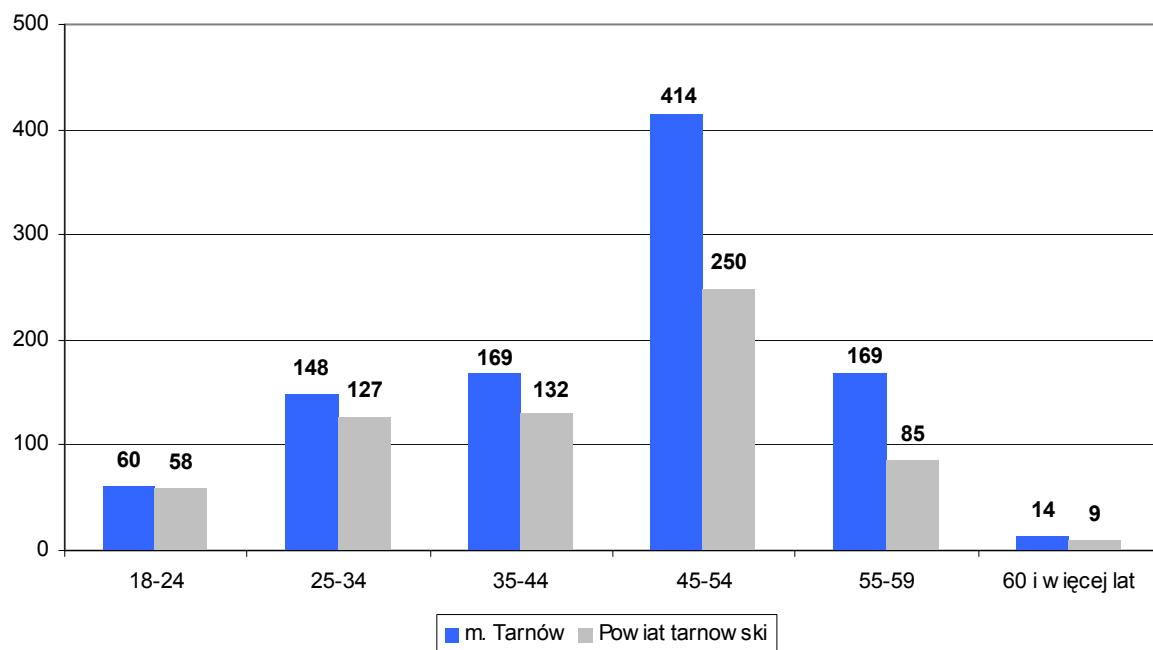
- **Wiek**
 - Najwięcej bezrobotnych: 25 – 34 lat
 - Najmniej bezrobotnych: 60 – 64 lat

Powiat tarnowski:

- **Wykształcenie**
 - Najwięcej bezrobotnych: zasadnicze zawodowe
 - Najmniej bezrobotnych: wyższe
- **Staż pracy ogółem**
 - Najwięcej bezrobotnych: bez stażu
 - Najmniej bezrobotnych: 30 lat i więcej
- **Czas pozostawania bez pracy w miesiącach**
 - Najwięcej bezrobotnych: od 1 do 3
 - Najmniej bezrobotnych: do 1
- **Wiek**
 - Najwięcej bezrobotnych: 18 – 24 lat
 - Najmniej bezrobotnych: 60 – 64 lat

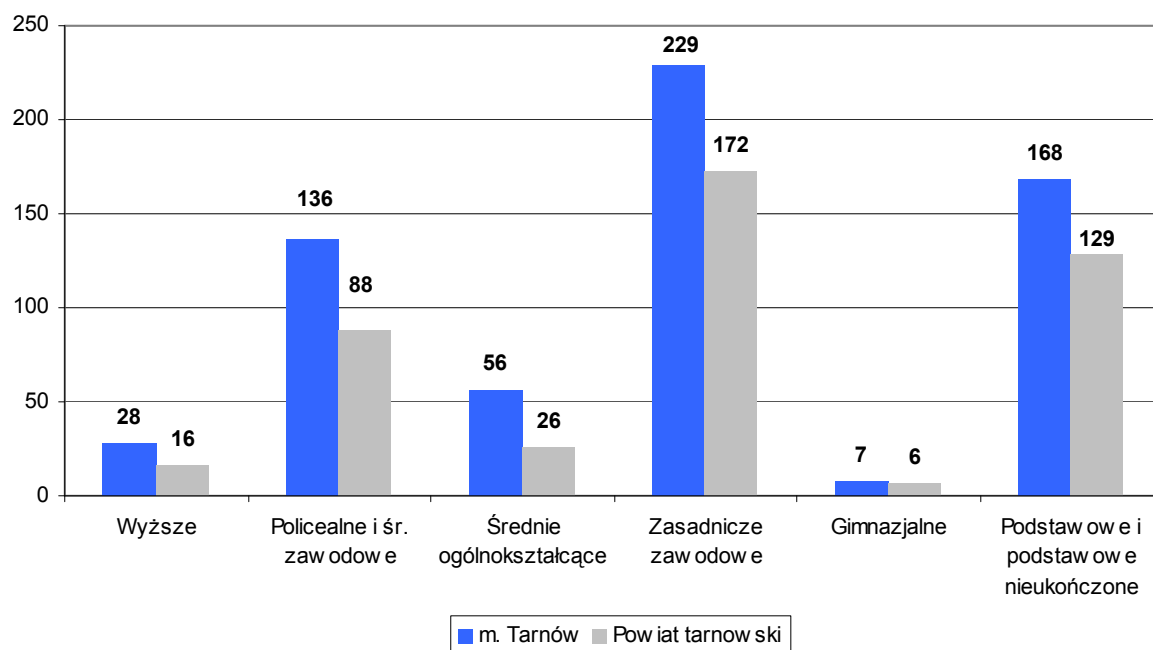
W PUP w Tarnowie według stanu na koniec roku 2009, zarejestrowanych jako bezrobotne było 437 osób niepełnosprawnych dla powiatu ziemskiego (5% ogółu bezrobotnych) i 624 takie osoby dla miasta Tarnów (aż 12% ogółu bezrobotnych). Struktura bezrobotnych osób niepełnosprawnych pod względem ich wieku, stopnia niepełnosprawności oraz wykształcenia kształtuje się bardzo podobnie w powiatach ziemskim i grodzkim. Strukturę wiekową osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP analizowano w podziale na sześć grup wiekowych (18 – 24, 25 – 34, 35 – 44, 45 – 54, 55 – 59, 60 lat i więcej). Najbardziej liczny okazał się przedział wieku 45 – 54 lata, w którym znajdowało się 414 osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Tarnowie (66% wszystkich niepełnosprawnych bezrobotnych w tym rejonie) oraz 250 osób niepełnosprawnych w powiecie (57%). Zdecydowanie najmniej było osób w najstarszej grupie wiekowej (zaledwie 14 dla Tarnowa i 9 dla powiatu), niewiele było też zarejestrowanych osób młodych (60 w Tarnowie i 58 w powiecie osób w wieku 18 – 24 lata).

Wykres 19. Niepełnosprawni zarejestrowani w PUP w Tarnowie według wieku – stan na 31.12.2009

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2009

Wykres 20. Niepełnosprawni zarejestrowani w PUP w Tarnowie według wykształcenia – stan na 31.12.2009

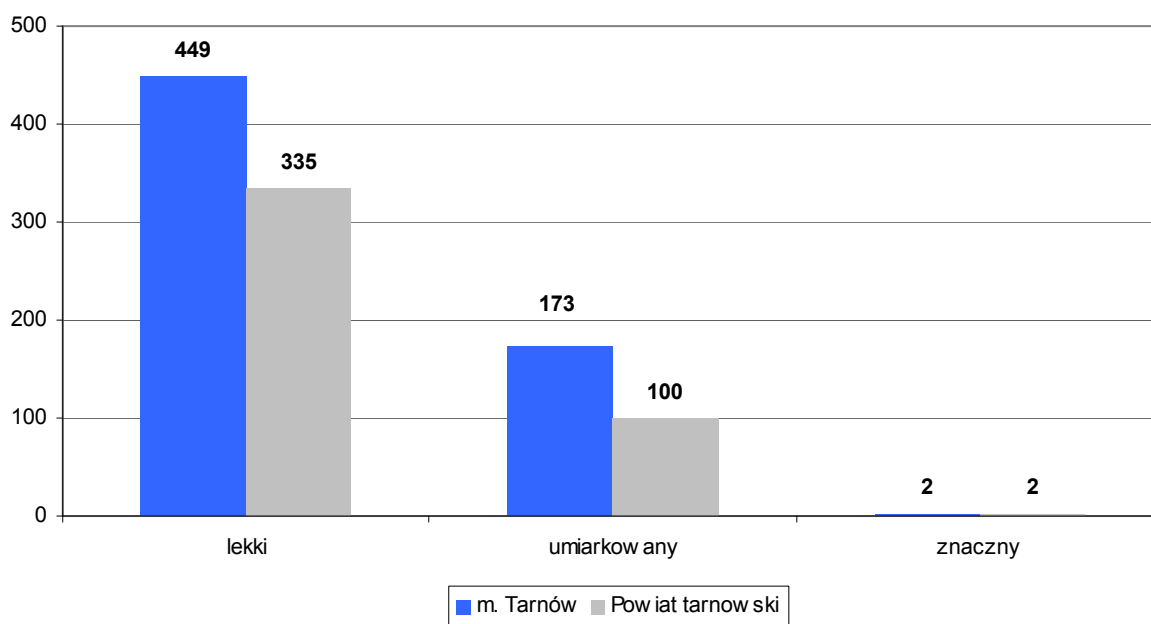

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2009

Kierując się kryterium wykształcenia, najwięcej osób bezrobotnych niepełnosprawnych zarówno w powiecie tarnowskim, jak i w Tarnowie, posiada ukończoną szkołę zasadniczą zawodową (odpowiednio 39 i 37%

ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych). Kolejnymi co do liczności grupami są osoby z wykształceniem podstawowym i podstawowym nieukończonym oraz policealnym i średnim zawodowym. Zdecydowanie najmniej zarejestrowanych jest natomiast osób z wykształceniem gimnazjalnym (ogółem 13 osób).

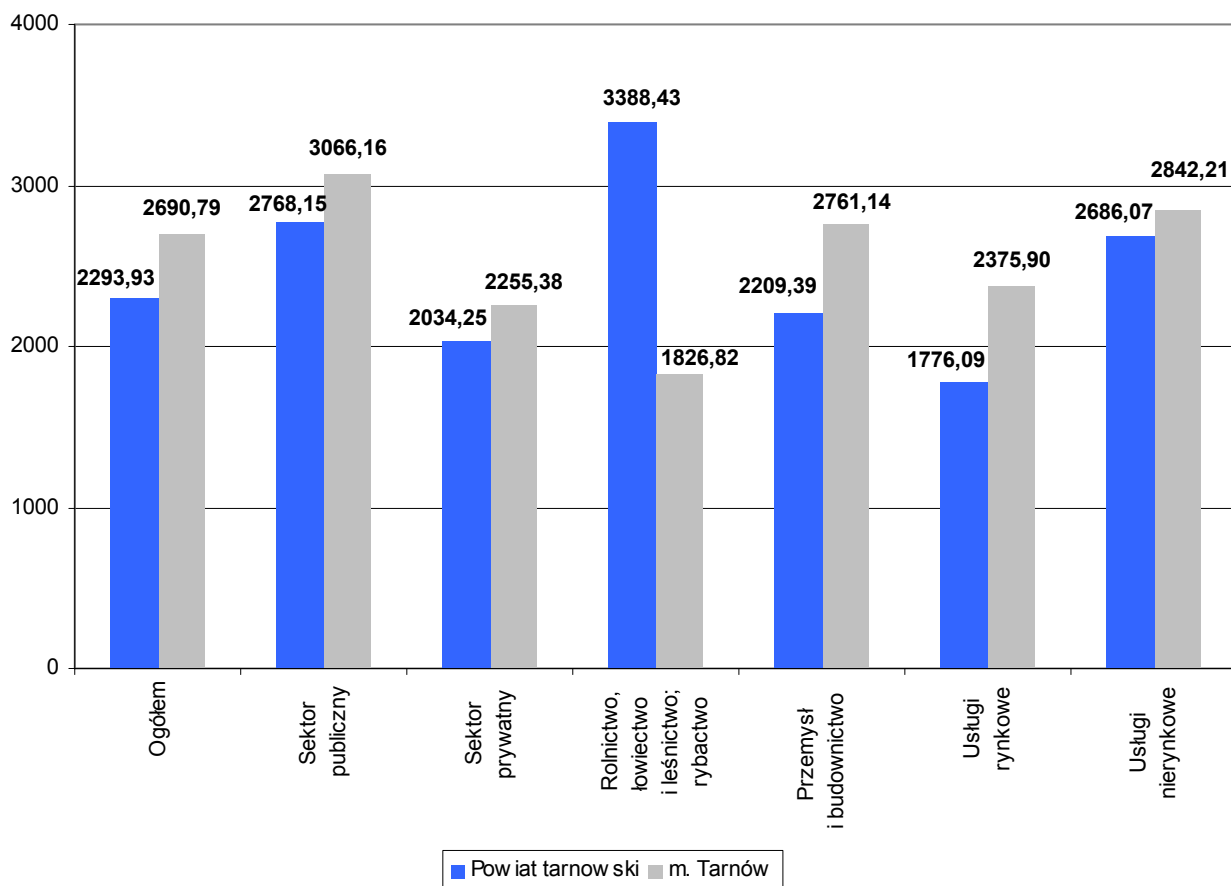
Wykres 21. Niepełnosprawni zarejestrowani w PUP w Tarnowie według stopnia niepełnosprawności – stan na 31.12.2009

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2009

Biorąc pod uwagę stopień niepełnosprawności, najliczniejszą grupę zarejestrowanych w PUP tworzą osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności – takich osób jest w sumie 784, stanowią one 77% bezrobotnych niepełnosprawnych w powiecie oraz 72% w Tarnowie. Z kolei bezrobotni ze znacznym stopniem niepełnosprawności to zaledwie 2 osoby w powiecie ziemskim i 2 w powiecie grodzkim.

Wykres 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w złotych według sektorów – dane na rok 2008

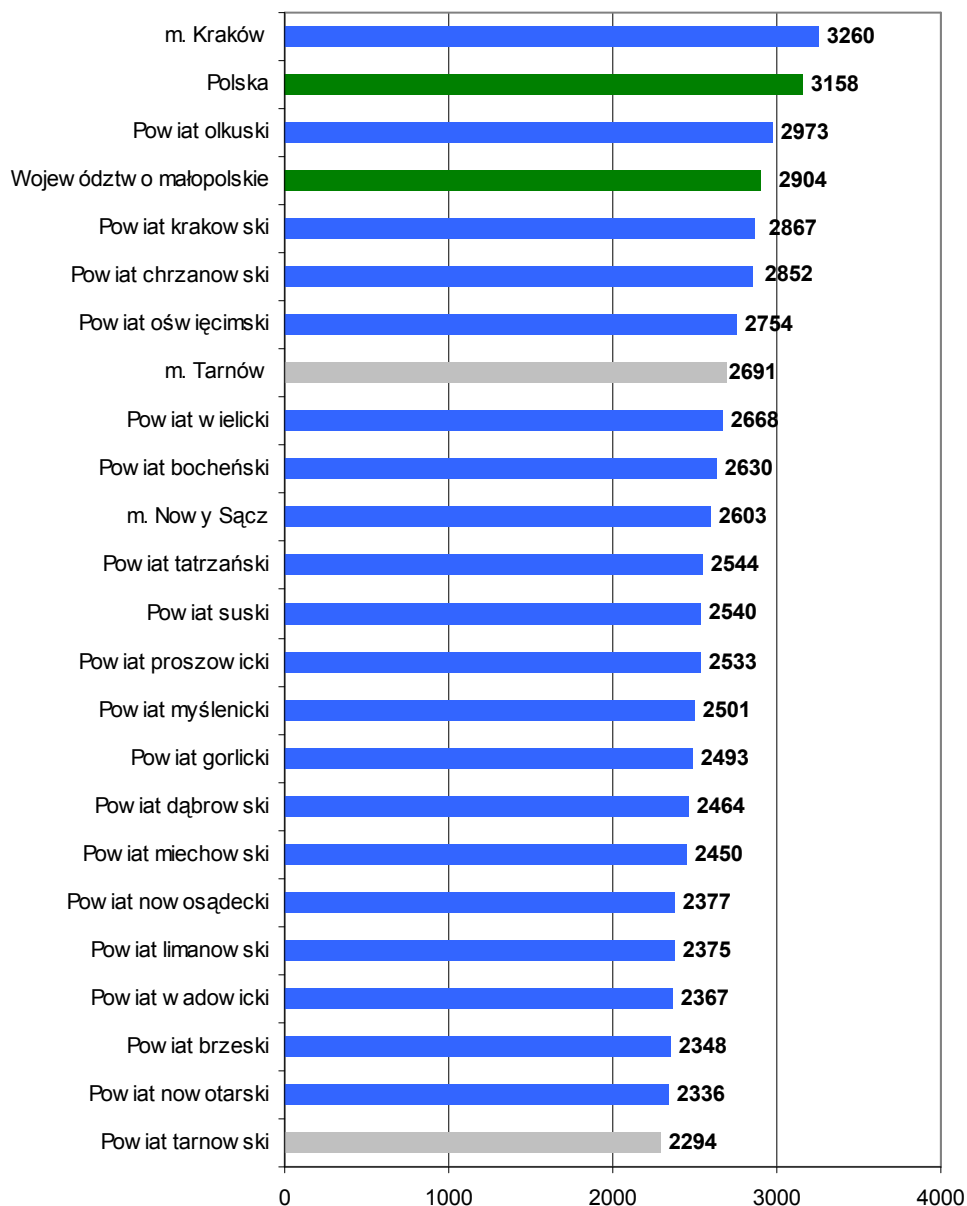
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie, 2008

Pod względem wysokości średniego miesięcznego wynagrodzenia powiat tarnowski ziemski znajduje się na ostatnim miejscu wśród wszystkich powiatów województwa małopolskiego, z miesięczną płacą na poziomie 2 294 zł, o 610 zł niższą niż średnie wynagrodzenie w Małopolsce i 864 zł niższą od średniej krajowej. Sytuacja mieszkańców powiatu grodzkiego jest zdecydowanie lepsza, z przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem równym 2 691 zł, choć nadal o 213 zł niższym od średniej dla województwa i o 467 zł niższym od przeciętnej płacy w Polsce.

Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie tarnowskim odnotowuje się w sektorze rolniczym i wynosi ono około 3 388 zł. Jest to kwota o ponad 380 zł wyższa, niż przeciętne wynagrodzenie w tym sektorze dla województwa małopolskiego. Co ciekawe, pracownicy tego sektora w Tarnowie są najgorzej opłacani spośród wszystkich sektorów w powiecie grodzkim, przeciętne wynagrodzenie wynosi tu zaledwie 1 827 zł. Najstaniej wynagradzani w powiecie ziemskim są pracownicy usług rynkowych (1 776 zł, kwota o prawie 950 zł niższa niż średnia w tym sektorze dla województwa). Dla miasta Tarnowa najwyższe miesięczne wynagrodzenie lokalizowane jest w sektorze publicznym, gdzie wynosi około 3 066 zł, co i tak jest pensją niższą, niż średnie zarobki pracowników sektora publicznego w Małopolsce, wynoszące 3 238,50 zł.

Powyższe wartości nie obejmują danych dla podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

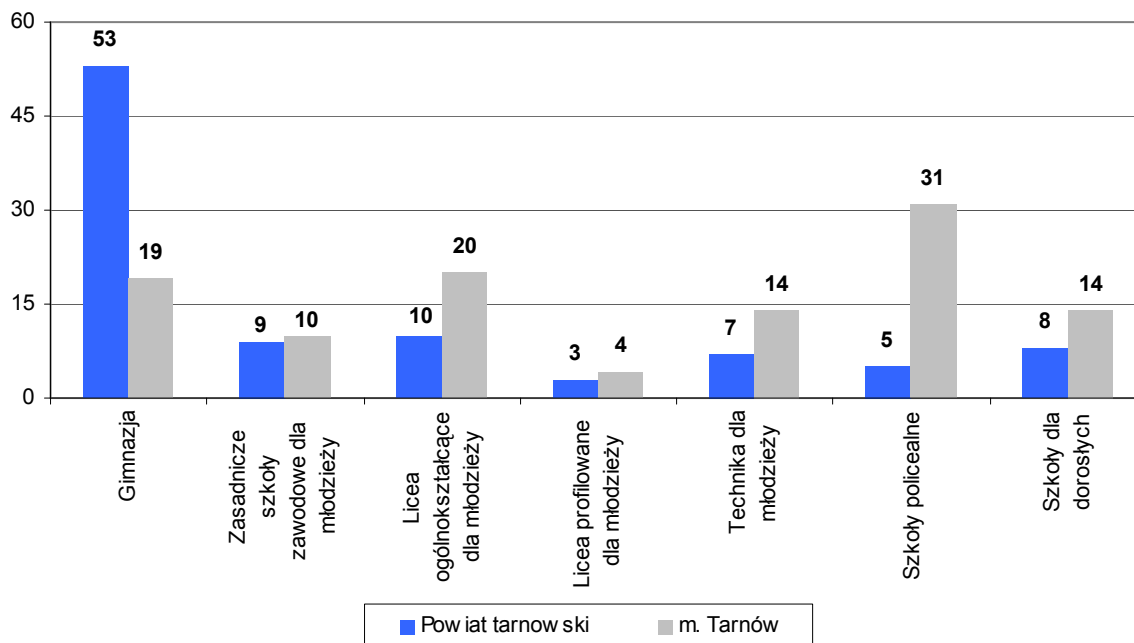
Wykres 23. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie [zł brutto] na koniec 2008 roku w powiecie tarnowskim i w Tarnowie na tle innych powiatów Małopolski, województwa oraz Polski

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

C. Poziom wykształcenia

Wykres 24. Liczba szkół w powiecie tarnowskim i w Tarnowie w roku szkolnym 2008/2009

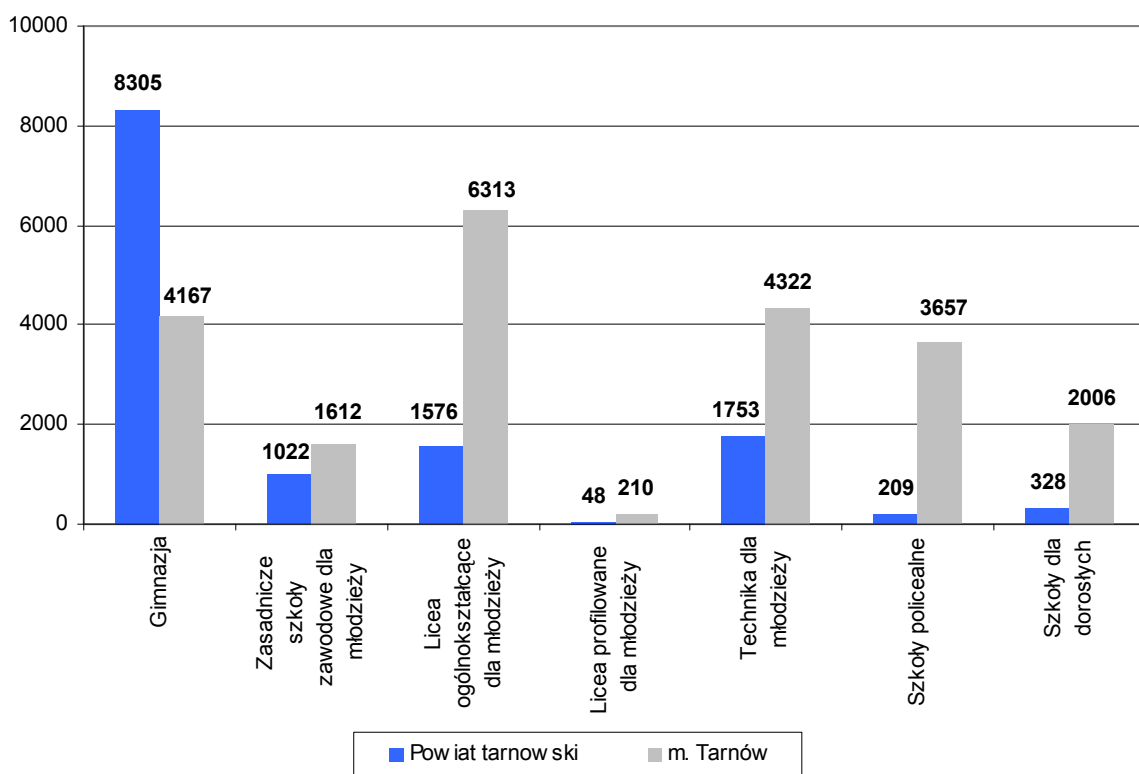
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

W powiecie tarnowskim szkolnictwo ponadpodstawowe obejmuje gimnazja, zasadnicze szkoły zawodowe, licea ogólnokształcące oraz profilowane, technika, szkoły policealne oraz dla dorosłych. W Tarnowie największą część szkół stanowią szkoły policealne (31), natomiast w powiecie tarnowskim najwięcej jest szkół gimnazjalnych (53).

Największą grupę uczniów szkół ponadpodstawowych w powiecie tarnowskim tworzą gimnazjaliści (8 305), a w Tarnowie – młodzież liceów ogólnokształcących (6 313). W Tarnowie duży procent stanowią również uczniowie techników dla młodzieży, gimnazjów oraz szkół policealnych, stanowiąc kolejno 19,4%, 18,7% oraz 16,4%. Zarówno w powiecie ziemskim, jak i grodzkim najmniej osób uczy się w liceach profilowanych dla młodzieży (48 osób w powiecie i 210 w mieście Tarnów).

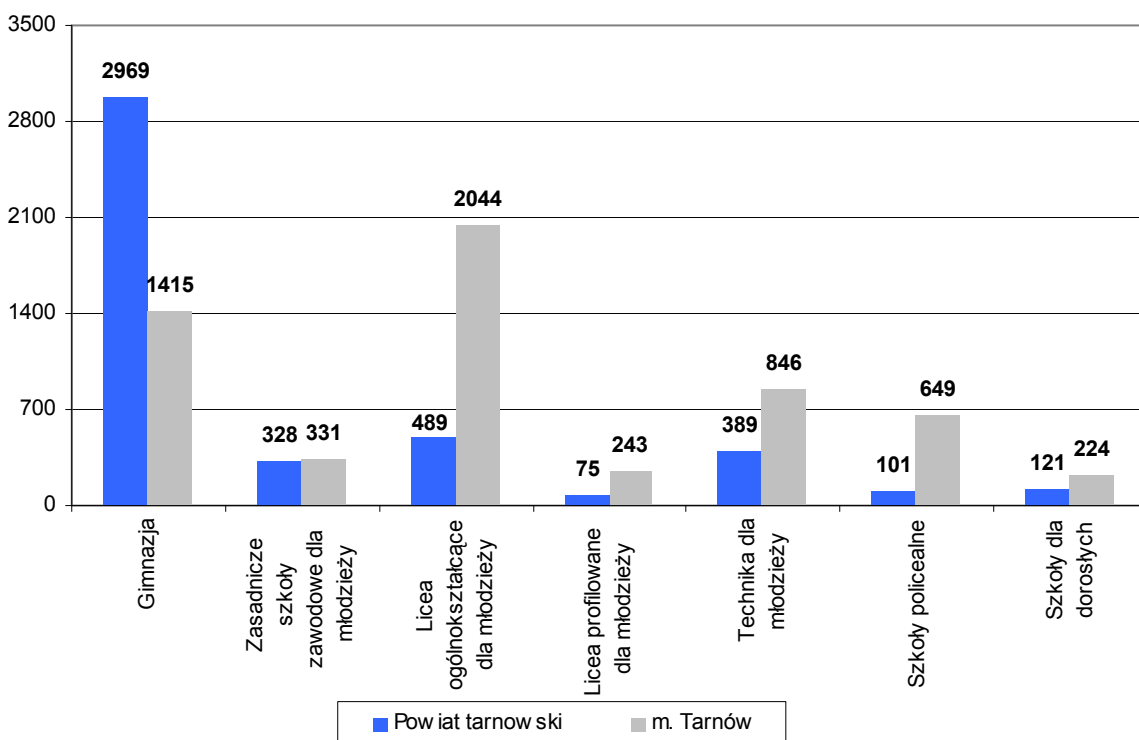
Liczba absolwentów kształtuje się proporcjonalnie do liczby uczniów. Największa liczba absolwentów w roku szkolnym 2008/2009 opuściła mury gimnazjów w powiecie tarnowskim – 2 969, natomiast w Tarnowie liceów ogólnokształcących – 2 044. Najmniejsza liczba absolwentów występuje w liceach profilowanych w powiecie tarnowskim ziemskim i analogicznie jest w grodzkim.

Wykres 25. Liczba uczniów w powiecie tarnowskim i w Tarnowie w roku szkolnym 2008/2009

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Wykres 26. Liczba absolwentów w powiecie tarnowskim i w Tarnowie w roku szkolnym 2008/2009

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Według danych raportu „Nauka zawodu w małopolskich szkołach 2009” przygotowanego przez Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji w powiecie tarnowskim wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych najwięcej jest mechaników pojazdów samochodowych, kucharzy małej gastronomii oraz fryzjerów, natomiast w Tarnowie: kucharzy małej gastronomii, posadzkarzy i cukierników. Do najpopularniejszych zawodów wśród absolwenci techników i szkół policealnych w powiecie ziemskim należą: technik informatyk, technik mechanik oraz technik żywienia i gospodarstwa domowego, a w Tarnowie technik mechanik, technik informatyk i technik usług kosmetycznych.

Obecnie większość małopolskiej młodzieży preferuje naukę w szkołach ogólnokształcących. Wśród osób kończących szkoły ponadgimnazjalne (licea ogólnokształcące, licea profilowane, zasadnicze szkoły zawodowe i technika) w 2008 roku 50% stanowili absolwenci liceów i co ważne, na przestrzeni ostatnich czterech lat ich odsetek stale się zwiększał, głównie kosztem mniejszego zainteresowania liceami profilowanymi.²

Analiza bazy danych Advisory Group TEST Human Resources ukazuje tendencje znajomości języków obcych wśród ludności mieszkającej w powiecie tarnowskim oraz Tarnowie. Można przypuszczać, iż najlepiej znanym językiem obcym jest język angielski, co nie dziwi, biorąc pod uwagę fakt, iż w szkołach średnich właśnie ten język jest najpopularniejszy. W przedziale wiekowym 23 – 30 lat ponad 90% osób posługuje się językiem angielskim w stopniu co najmniej średnim, a ponad 67% w stopniu dobrym i biegłym. Osoby powyżej 31 roku życia w ponad 57% posługują się w stopniu co najmniej średnim językiem angielskim. Na drugim miejscu znalazł się język niemiecki.

Tabela 3. Zestawienie osób w powiecie tarnowskim wg przedziału wiekowego, stopnia znajomości języków obcych oraz rodzajów języków obcych

Stopień znajomości języka	Ogółem		23 - 30 lat		31 lat i więcej	
	Co najmniej średni	Dobry i biegły	Co najmniej średni	Dobry i biegły	Co najmniej średni	Dobry i biegły
Język angielski	69,5%	52,9%	90,7%	67,2%	57,4%	44,8%
Język niemiecki	16,9%	11,1%	16,6%	10,4%	17,9%	12,0%
Język rosyjski	10,1%	5,9%	1,9%	1,5%	15,3%	9,0%
Język francuski	4,8%	2,8%	7,7%	3,5%	3,7%	2,8%
Język hiszpański	2,6%	1,8%	3,9%	3,1%	2,2%	1,3%
Język włoski	2,3%	1,0%	2,7%	1,5%	1,5%	0,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych Advisory Group TEST Human Resources, 2010

² „Nauka zawodu w małopolskich szkołach 2009”, Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, 2009

Szkoły wyższe w Tarnowie

1. Małopolska Wyższa Szkoła Ekonomiczna

Studia I stopnia (licencjackie), kierunki:

1. Pedagogika
2. Turystyka i rekreacja
3. Zarządzanie
4. Ekonomia

Studia II stopnia (magisterskie), kierunki:

1. Zarządzanie

Studia podyplomowe, kierunki:

1. Administracja i zarządzanie finansami publicznymi
2. Controlling
3. Doradztwo zawodowe i personalne
4. Edukacja dla bezpieczeństwa
5. Komunikacja społeczna i doradztwo personalne
6. Kwalifikacyjne studium pedagogiczne
7. Logopedia
8. Menedżer oświaty
9. Obsługa turystyczna dla nauczycieli szkół policealnych
10. Pośrednictwo w obrocie nieruchomościami
11. Rachunkowość i zarządzanie finansami
12. Wycena nieruchomości
13. Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy oraz ochrona środowiska
14. Zarządzanie firmą
15. Zarządzanie nieruchomościami
16. Zarządzanie projektami Unii Europejskiej
17. Zarządzanie turystyką i rekreacją

Ilość studentów w roku akademickim 2008/2009: 3000

Ilość absolwentów w roku akademickim 2008/2009: 1000

2. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa

Instytut Humanistyczny, kierunki:

1. Filologia polska
2. Filologia - specjalność: filologia angielska
3. Filologia - specjalność: filologia germańska

4. Filologia - specjalność: filologia romańska

Instytut Matematyczno-Przyrodniczy, kierunki:

1. Matematyka - specjalność: matematyka z informatyką
2. Matematyka - specjalność: matematyka finansowa
3. Chemia - specjalność: chemia stosowana
4. Ochrona środowiska

Instytut Administracyjno-Ekonomiczny, kierunki:

1. Administracja - specjalność: administracja publiczna
2. Ekonomia - specjalność: agroekonomia
3. Ekonomia - specjalność: rachunkowość i finanse

Instytut Ochrony Zdrowia, kierunki:

1. Pielęgniarstwo
2. Fizjoterapia
3. Wychowanie fizyczne

Instytut Politechniczny, kierunki:

1. Elektrotechnika - specjalność: elektroenergetyka
2. Elektrotechnika - specjalność: układy sterowania i systemy pomiarowe
3. Inżynieria materiałowa - specjalność: technologia materiałów
4. Informatyka - specjalność: informatyka stosowana
5. Elektronika i telekomunikacja

Ilość studentów: 5237 (stan na 30.11.2009)

Ilość absolwentów: 1136 (za rok akademicki 2008/2009)

3. Wyższa Szkoła Biznesu National Louis University – Wydział Zamiejscowy w Tarnowie

Kierunek: Zarządzanie, specjalności:

1. Zarządzanie przedsiębiorstwem
2. Zarządzanie w administracji
3. Zarządzanie w bankowości i finansach
4. Psychologia w zarządzaniu
5. Komunikacja społeczna i marketingowa
6. Zarządzanie w transporcie drogowym
7. Zarządzanie firmą na rynku międzynarodowym

Ilość studentów: 816 (stan na 4.05.2010)

Ilość absolwentów: 2854 (stan na 4.05.2010)

4. Wyższe Seminarium Duchowne w Tarnowie

Ilość studentów: 355 (stan na 4.05.2010)

Ilość absolwentów: 71 (na 2009 rok)

5. Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie – Sekcja w Tarnowie

Wydział Teologiczny - Sekcja w Tarnowie

Specjalność:

1. kapłańska - studia dla kleryków (12 semestrów);
2. katechetyczno-pastoralna - studia dla świeckich (12 semestrów)
3. socjalno-charytatywna

Ilość studentów w roku akademickim 2009/2010: 350

Ilość absolwentów w roku akademickim 2008/2009: 53

6. Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Tarnowie

Studia niestacjonarne zaoczne I stopniowe, kierunki:

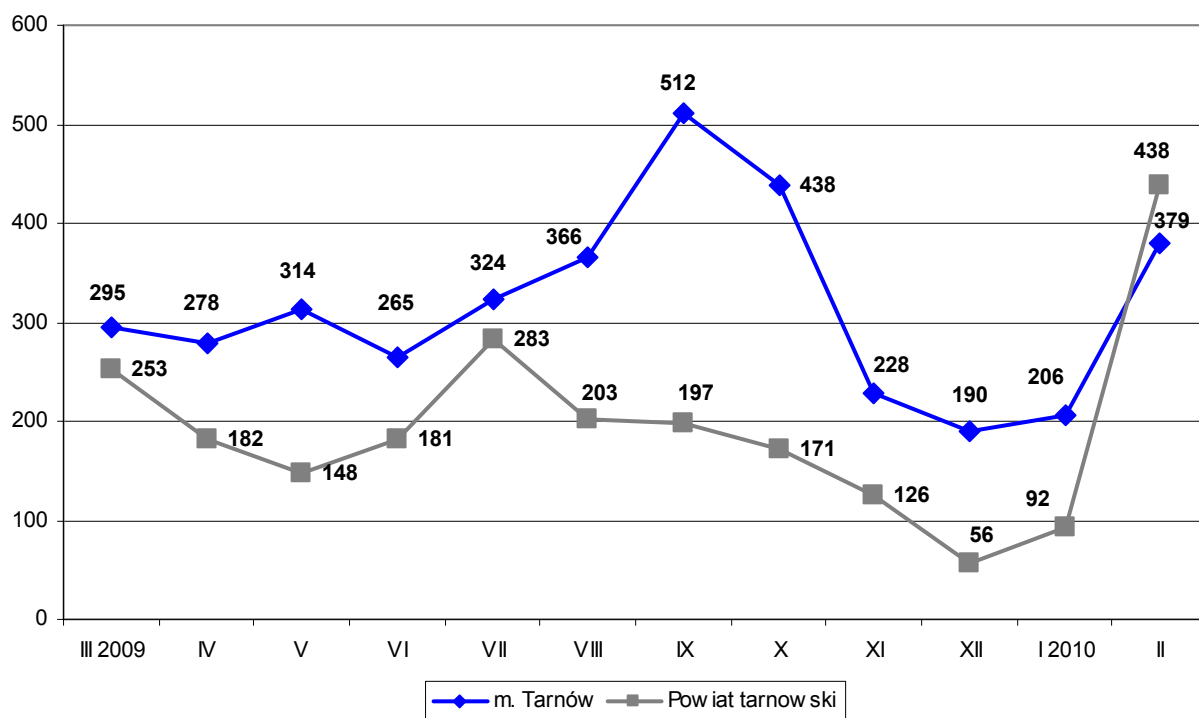
1. **Finanse i rachunkowość** - specjalności: Bankowość, Doradztwo podatkowe, Finanse przedsiębiorstw, Finanse publiczne, Projektowanie i finansowanie ochrony środowiska, Rewizja finansowa;
2. **Stosunki międzynarodowe** - specjalności: Handel zagraniczny, Zarządzanie międzynarodowe

Ilość studentów: 101 (stan na 30.11.2009)

Ilość absolwentów: 40 (stan na 30.11.2009)

D. Zatrudnienie

Wykres 27. Liczba ofert pracy zgłoszonych w miesiącu w powiecie tarnowskim i w Tarnowie w okresie III 2009 – II 2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2009 - 2010

W okresie od marca 2009 do lutego 2010 roku w Tarnowie zgłoszono w sumie prawie 4 000 ofert pracy, natomiast w powiecie tarnowskim było ich 2 330. Największy miesięczny wzrost w ilości ogłoszeń przypadł na początek roku 2010 (przełom stycznia i lutego). W 2009 roku pracodawcy z terenu miasta Tarnowa zgłosili do Urzędu Pracy w Tarnowie 2 366 ofert pracy, o 69 oferty mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku (2 435). Natomiast z terenu powiatu tarnowskiego 1 512 ofert pracy, czyli o 97 mniej niż w 2008 roku (1 609). Najwięcej ofert pracy zostało zgłoszonych w Tarnowie we wrześniu 2009 roku – 512, a w powiecie ziemskim w lutym 2010 roku – 438. Natomiast najniższa liczba ofert pracy została zgłoszona w grudniu 2009 roku zarówno w Tarnowie jak i w powiecie tarnowskim ziemskim.

W podziale na grupy duże pod względem ilości ofert w Tarnowie dominowali:

- pracownicy obsługi biurowej (25,4%),
- pracownicy pozostałych specjalności (17,4%),
- modelki, sprzedawcy i demonstratorzy (9,7%),
- pracownicy usług osobistych i ochrony (7,1%),
- pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach (6,3%).

W podziale na grupy duże pod względem ilości ofert w powiecie tarnowskim dominowali:

- pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach (25,7%),
- pracownicy obsługi biurowej (11,6%),
- pracownicy pozostałych specjalności (10,3%),
- pracownicy usług osobistych i ochrony (9,3%),
- modelki, sprzedawcy i demonstratorzy (7,5%),
- robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie (6,7%)
- górnicy i robotnicy budowlani (5,8%).

W 2009 roku według zawodów (6-cio cyfrowych kodów) w Tarnowie zgłoszono najwięcej ofert pracy w następujących zawodach:

1. SPECJALIŚCI:

- Fizjoterapeuta (25)
- Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych (25)
- Specjalista do spraw marketingu i handlu (19)
- Nauczyciel przedszkola (17)
- Specjalista administracji publicznej (12)
- Programista (11)
- Pielęgniarka (11)
- Pozostali specjaliści do spraw finansowych (10)

2. TECHNICY I ŚREDNI PERSONEL

- Pracownik biurowy (481)
- Pracownik administracyjny (147)
- Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani (54)
- Urzędnik podatkowy (50)
- Telemarketer (39)
- Magazynier (37)
- Agent ubezpieczeniowy (31)
- Księgowy samodzielny (31)

3. PRACOWNICY WYKWALIFIKOWANI

- Sprzedawca (228)
- Kucharz (41)
- Opiekunka domowa (31)
- Fryzjer (23)
- Kosmetyczka (23)
- Kierowca samochodu osobowego (19)
- Kelner (17)
- Murarz (16)
- Cieśla (15)
- Konserwator budynków (15)

4. PRACOWNICY NIEWYKWALIFIKOWANI

- Robotnik gospodarczy (80)
- Robotnik budowlany (40)
- Robotnik drogowy (36)
- Sprzątaczką (24)
- Pokojowa (19)
- Pomoc kuchenna (15)
- Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle (15)

Telemarketer był jedynym zawodem, na który w 2008 roku nie było zapotrzebowania na rynku pracy w Tarnowie, a w 2009 roku pracodawcy zgłosili aż 39 ofert. W pozostałych przypadkach, zawody powtarzały się zarówno w 2008, jak i w 2009 roku.

W 2009 roku według zawodów (6-cio cyfrowych kodów) **w powiecie tarnowskim** zgłoszono najwięcej ofert pracy w następujących zawodach:

1. SPECJALIŚCI

- Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych (29)
- Fizjoterapeuta (12)
- Specjalista do spraw marketingu i handlu (12)
- Specjalista administracji publicznej (12)
- Nauczyciel przedszkola (10)
- Nauczyciel języka obcego (6)

2. TECHNICY I ŚREDNI PERSONEL

- Pracownik biurowy (132)
- Pracownik administracyjny (70)
- Opiekun w domu pomocy społecznej (26)
- Magazynier (21)
- Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani (16)
- Księgowy samodzielny (14)
- Telemarketer (10)
- Przedstawiciel handlowy (8)
- Bibliotekarz (8)
- Animator kultury (6)

3. PRACOWNICY WYKWALIFIKOWANI

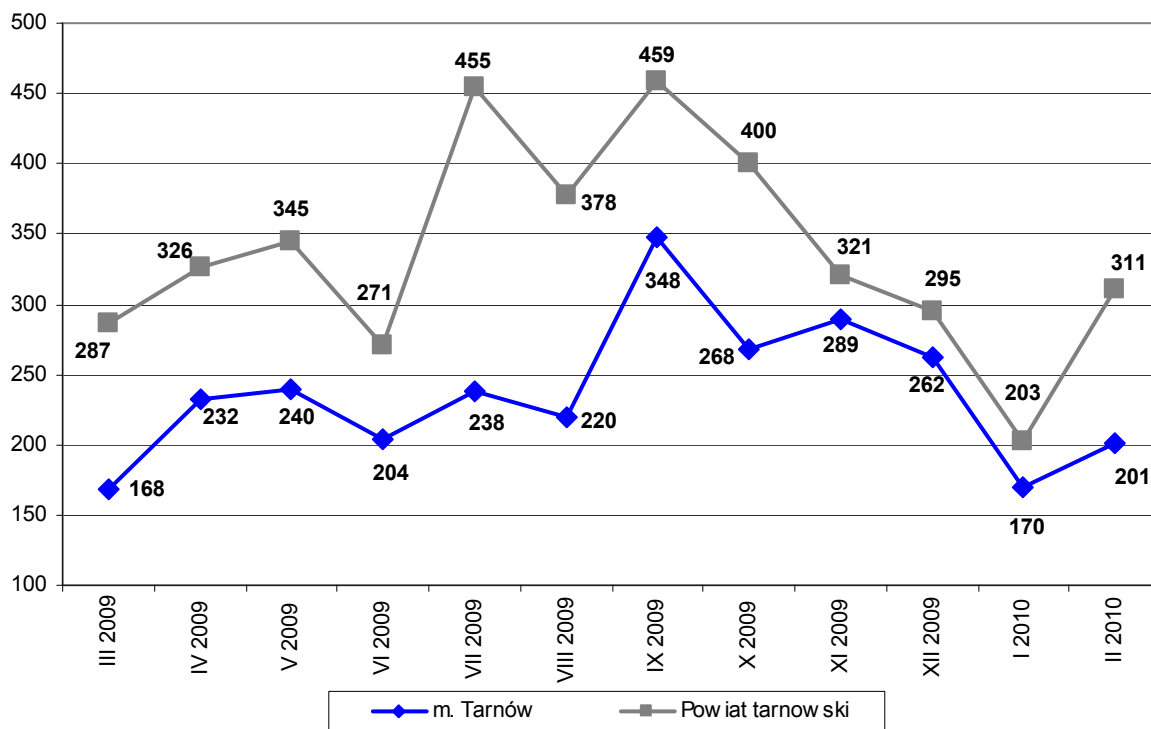
- Sprzedawca (110)
- Opiekunka domowa (84)
- Kierowca samochodu ciężarowego (22)
- Fryzjer (21)
- Kucharz (16)
- Murarz (16)

- Hutnik - dmuchacz szkła (14)
- Brukarz (12)
- Operator koparek i zwałowarek (12)
- Kierowca samochodu osobowego (12)
- Ślusarz (11)

4. PRACOWNICY NIEWYKWALIFIKOWANI

- Robotnik gospodarczy (352)
- Robotnik budowlany (45)
- Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym (31)
- Pomoc kuchenna (25)

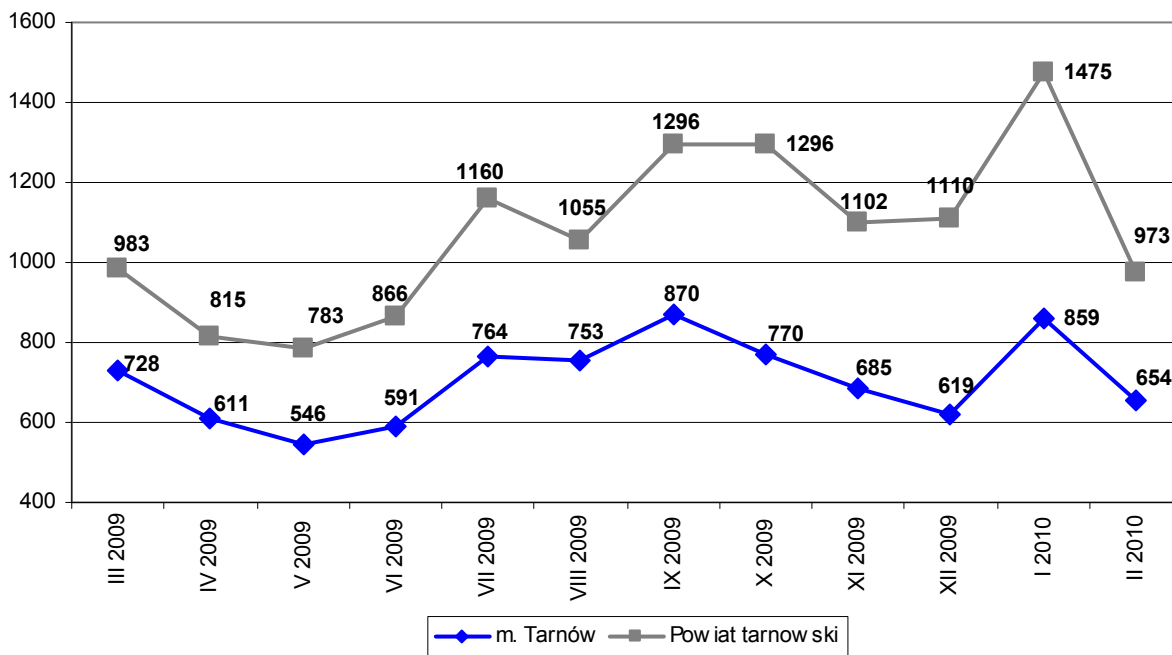
Wykres 28. Podjęcie pracy w Tarnowie oraz w powiecie tarnowskim w okresie marzec 2009 – luty 2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2009 - 2010

Na powyższym wykresie widać, że najwięcej osób (459) podjęło pracę w miesiącu wrześniu 2009 (zarówno w Tarnowie, jak i w powiecie). Najmniej osób podjęło ją natomiast w styczniu 2010 roku, co koresponduje z kolejną analizą, z której wynika, że najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie tarnowskim i Tarnowie przypadło na miesiąc styczeń 2010 roku.

Wykres 29. Liczba nowozarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie oraz w powiecie tarnowskim w okresie III 2009 – II 2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2009 - 2010

Zawody deficytowe, to takie, w których liczba ofert pracy będzie znacznie przewyższać liczbę poszukujących zatrudnienia, co spowoduje, że osoby szukające pracy nie powinny mieć trudności z jej znalezieniem. W powiecie tarnowskim zawodów deficytowych było 49 wśród wszystkich 751 zawodów. Spośród 696 zawodów jakimi legitymowali się bezrobotni mieszkańcy miasta Tarnowa, bądź takich na które zostały zgłoszone oferty pracy, 128 to zawody deficytowe. Zawody deficytowe stanowiły w 2009 roku w Tarnowie 18,4% wśród wszystkich badanych grup zawodów.

Zawody zrównoważone, czyli takie, w których liczba ofert pracy będzie zbliżona do liczby osób poszukujących zatrudnienia. Wśród wszystkich 696 zawodów jakie w 2009 roku występowały w charakterystyce bezrobocia miasta Tarnowa 26 zawodów (3,7%) to zawody zrównoważone, w powiecie tarnowskim wystąpiło ich 19 stanowiąc 2,5% ogółu zawodów (751).

Zawody nadwyżkowe, czyli takie, w których liczba osób poszukujących pracy w nadchodzącym roku będzie znacznie przewyższać liczbę ofert i tym samym, znalezienie pracy w tych zawodach może być trudniejsze. Wśród wszystkich 751 zawodów jakie w 2009 roku występowały w charakterystyce bezrobocia powiatu tarnowskiego, aż 683 zawody to zawody nadwyżkowe. W Tarnowie zanotowano 542 zawody nadwyżkowe.

Tabela 6. Najczęściej występujące zawody deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe w powiecie tarnowskim, 2009

Zawody Deficytowe		
Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	Opiekun w domu pomocy społecznej	Kamieniarz
Kierownik wewnętrznej jednostki działalności podstawowej w budownictwie	Grafik komputerowy	Monter mebli
Specjalista do spraw kadr	Pracownik biurowy	Operator koparek i zwałowarek
Bibliotekarz	Księgowy samodzielny	Brukarz
	Opiekunka domowa	Robotnik gospodarczy
	Monter konstrukcji budowlanych	
	Konserwator budynków	
Zawody Zrównoważone		
Lekarz weterynarii	Pracownik administracyjny	Modelarz odlewniczy
Nauczyciel biologii	Recepcjonista	Monter aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej
Nauczyciel wychowania fizycznego w szkole podstawowej	Rejestratorka medyczna	Operator myjni
Nauczyciel przedszkola	Pomoc farmaceutyczna	Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni
Agent ubezpieczeniowy	Fryzjer damski	Pomocnik ciastkarza
	Monter/składacz okien	
	Lakiernik wyrobów drzewnych	
Zawody Nadwyżkowe		
Ekonomista	Mechanik samochodów osobowych	Garmażer
Pielęgniarka	Ślusarz	Elektromechanik pojazdów samochodowych
Specjalista do spraw rachunkowości	Monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody	Szwaczka
Specjalista administracji publicznej	Mechanik pojazdów samochodowych	Murarz
Inżynier elektryk	Piekarz	Formierz odlewnik
Handlowiec	Lakiernik samochodowy	Spawacz ręczny gazowy
Technik elektroniki	Malarz budowlany	Stolarz budowlany
Technik informatyk	Bufetowy	Elektromonter
Pracownik ochrony mienia i osób	Tokarz	Robotnik magazynowy
Krawiec		Ładowacz

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowie, 2009

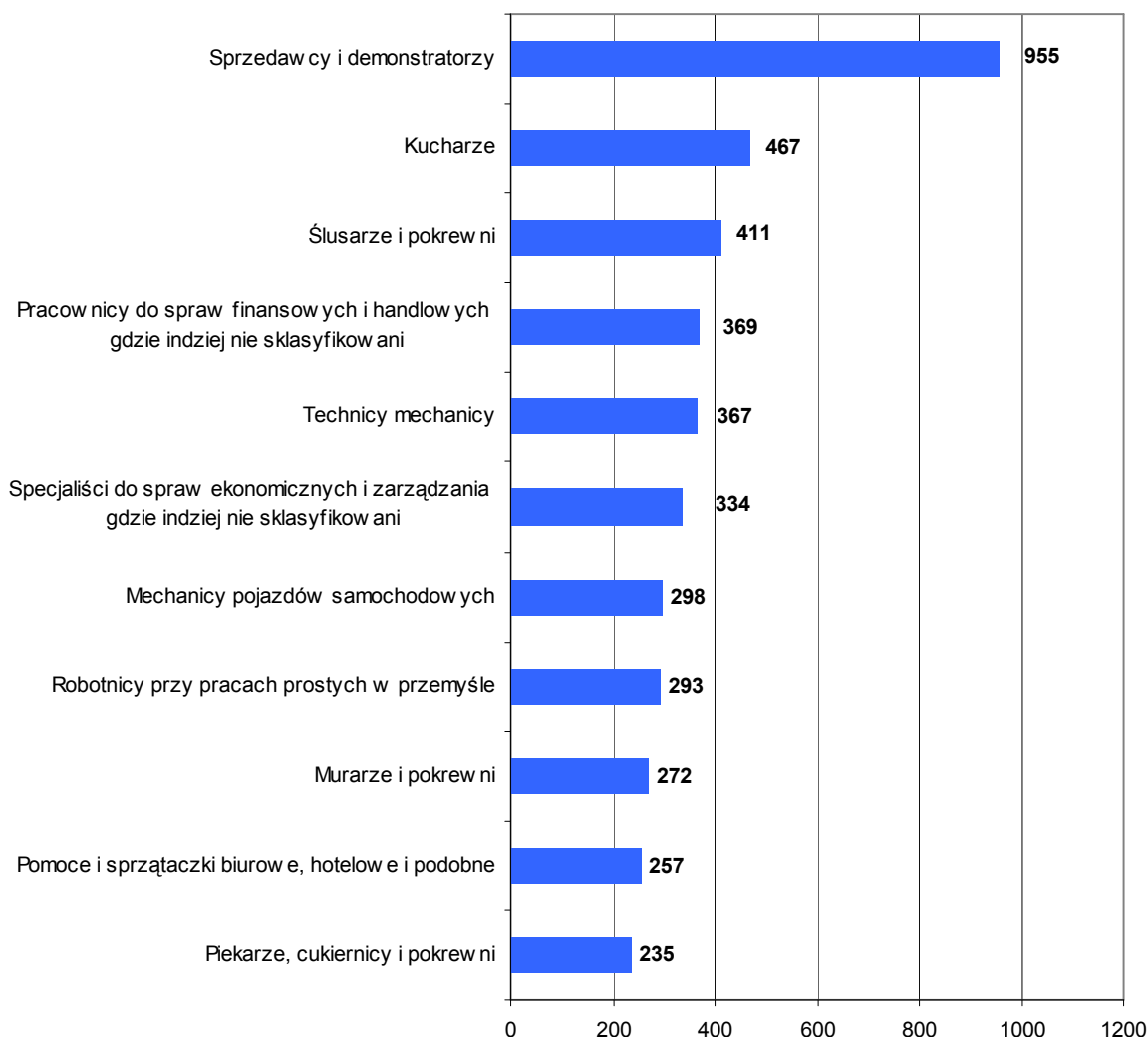
Tabela 7. Najczęściej występujące zawody deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe w Tarnowie, 2009

Zawody Deficytowe		
Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	Specjalista do spraw ubezpieczeń majątkowych i osobowych	Fakturzystka
Programista	Agent ubezpieczeniowy	Opiekunka domowa
Specjalista do spraw reklamy	Kasjer handlowy	Fryzjer damski
Inżynier mechanik – maszyny i urządzenia do obróbki metali	Kosztorysant budowlany	Opiekunka dziecięca
Specjalista do spraw kadr	Instruktor nauki jazdy	Monter sieci telekomunikacyjnych
Pośrednik w obrocie nieruchomościami	Pracownik biurowy	Monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody
Projektant wzornictwa przemysłowego	Animator kultury	Złotnik – jubiler
Fizyk medyczny	Opiekun w domu pomocy społecznej	Operator urządzeń do formowania wyrobów z tworzyw sztucznych
	Terapeuta zajęciowy	Pokojowa
	Technik weterynarii	Robotnik drogowy
	Pracownik administracyjny	Pomoc kuchenna
Zawody Zrównoważone		
Kierownik wewnętrznej jednostki działalności podstawowej w budownictwie	Kosmetyczka	Monter elektronik - sprzęt komputerowy
Kartograf	Kamieniarz	Grawer
Archeolog	Brukarz	Topiarz szkła
	Monter izolacji przemysłowych	Operator maszyny papierniczej
	Szklarz	

Dziennikarz Specjalista do spraw marketingu i handlu Sekretarka medyczna Telefonistka	Monter instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych Elektromonter instalacji elektrycznych	Operator maszyn do produkcji opakowań z papieru i tektury Operator urządzeń przetwórstwa owocowo-warzywnego Parkingowy
Zawody Nadwyżkowe		
Nauczyciel wychowania fizycznego Nauczyciel języka obcego Specjalista ochrony środowiska Nauczyciel matematyki Chemik Kosmetolog Specjalista administracji publicznej Asystent ekonomiczny Technik elektronik Technik budownictwa Tokarz	Posadźcarz Malarz budowlany Kucharz małej gastronomii Ślusarz Szwaczka Pracownik ochrony mienia i osób Elektromechanik pojazdów samochodowych Zdobnik szkła Operator obrabiarek sterowanych numerycznie Krawiec	Mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych Monter izolacji budowlanych Elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych Pakowacz Sortowacz Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym Robotnik magazynowy Salowa Dozorca

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowie, 2009

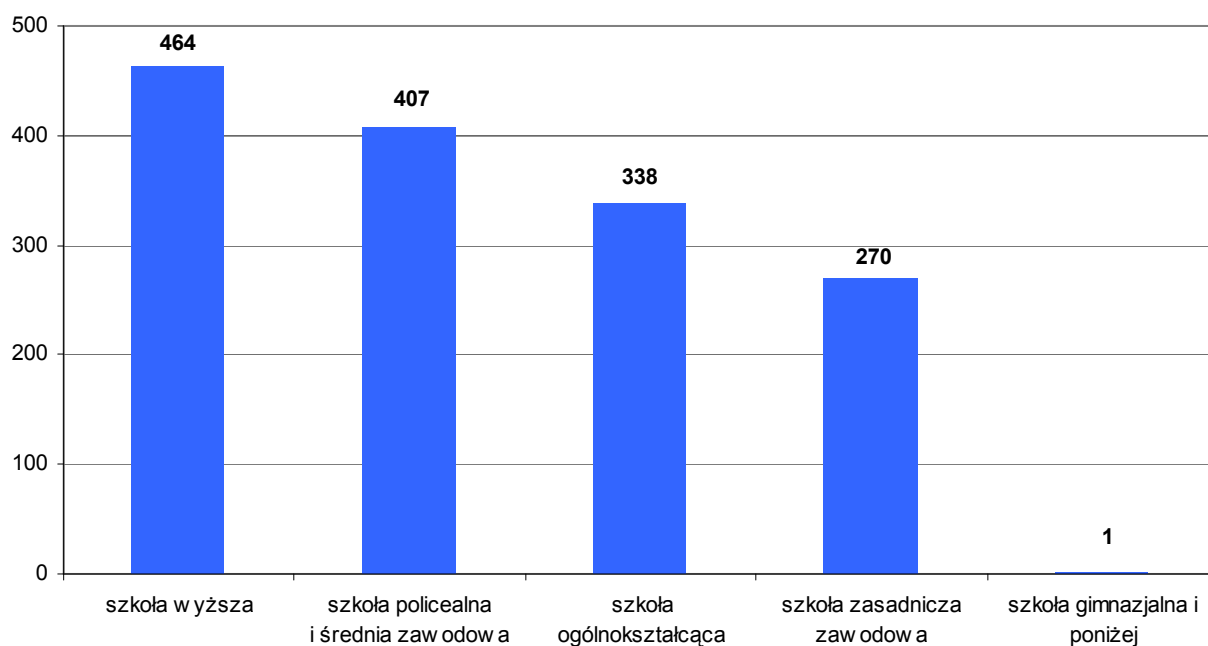
Wykres 30. Najliczniej reprezentowane zawody wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Tarnowie – stan na 31.03.2010 roku

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2010

Wśród najliczniej reprezentowanych zawodów wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Tarnowie na pierwszym miejscu znajdują się sprzedawcy i demonstratorzy (955 osób). Kolejną grupą są kucharze (467 osób).

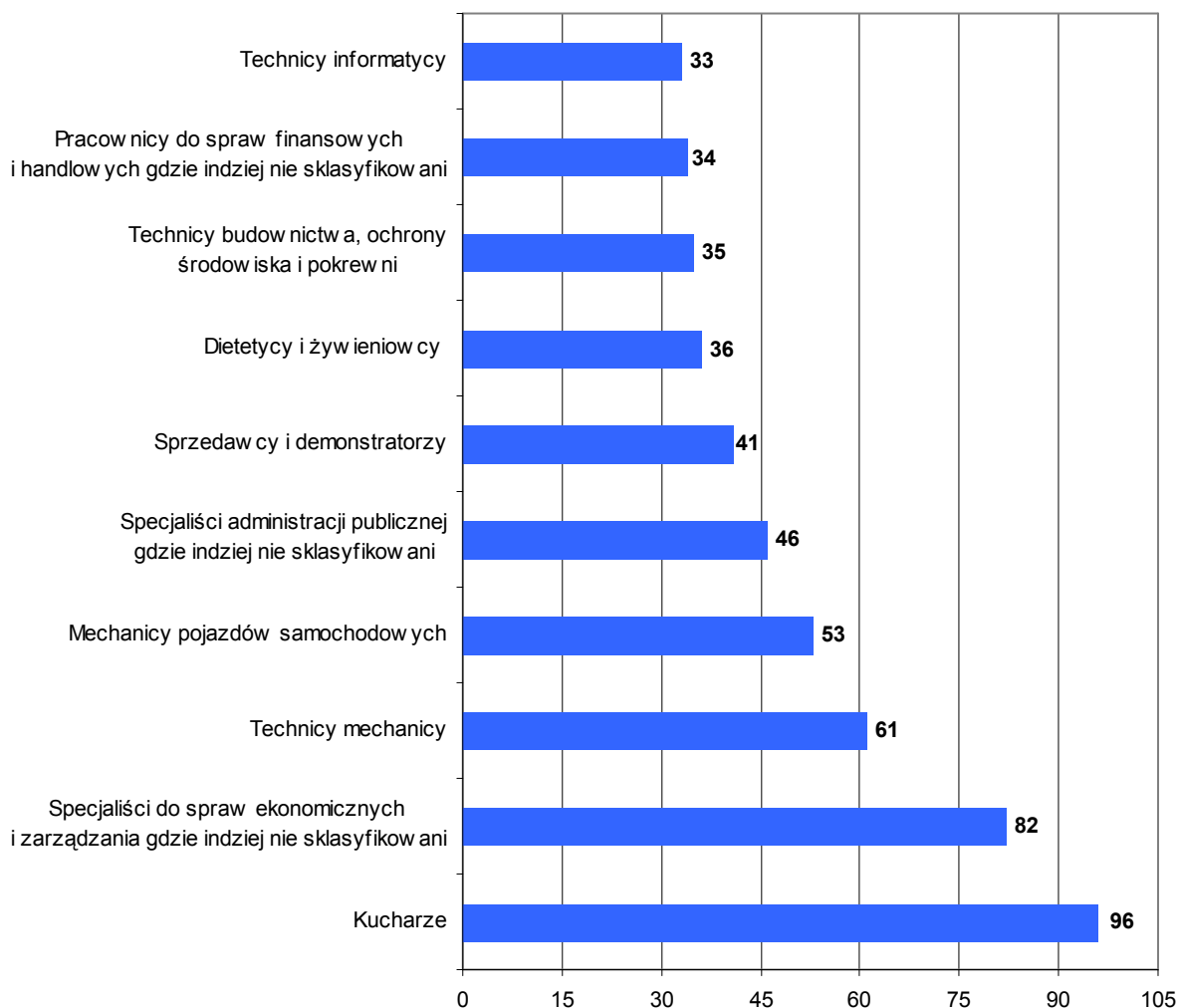
Wykres 31. Liczba absolwentów zarejestrowanych w PUP według rodzaju ukończonej szkoły – stan na 31.03.2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2010

Z powyższego wykresu wynika, iż zgodnie ze stanem z 31.03.2010, analizując rodzaj ukończonej szkoły, najwięcej zarejestrowanych w PUP w Tarnowie jest absolwentów szkół wyższych (464 osoby), stanowiąc 31,3% ogółu absolwentów.

Wykres 32. Zawody najliczniej reprezentowane wśród zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów – stan na 31.03.2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Tarnowie, 2010

Spośród zawodów najliczniej reprezentowanych wśród zarejestrowanych w PUP bezrobotnych absolwentów, największą grupę (96 osób) stanowią kucharze. Niewiele mniejszą (82 osoby) stanowią specjaliści do spraw ekonomicznych. Najmniej licznie reprezentowany zawód to technicy informatycy.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych w 2008 roku w powiecie tarnowskim i w Tarnowie

Podmioty gospodarki narodowej	m. Tarnów	Powiat tarnowski
Ogółem	10 158	8 946
Sektor publiczny		
podmioty gospodarki narodowej ogółem	325	476
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	223	413
przedsiębiorstwa państwowe	2	3
spółki handlowe	30	3
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	3	1
Sektor prywatny		
podmioty gospodarki narodowej ogółem	9 833	8 470
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	7 524	7 087
spółki handlowe	687	243
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	88	33
spółdzielnie	47	48
fundacje	31	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	277	394

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w powiecie tarnowskim stanowią odpowiednio 76,5% dla Tarnowa i 83,7% wszystkich tamtejszych firm. Z istotniejszych aktorów lokalnej gospodarki należy wymienić także spółki prawa handlowego – 7% z ogółu podmiotów gospodarczych w Tarnowie i 2,9% dla powiatu tarnowskiego. Znikomy udział uczestnictwa charakteryzuje fundacje i spółdzielnie. Ważne miejsce zajmują fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne stanowiące 3% wszystkich podmiotów w Tarnowie i 4,4% w powiecie tarnowskim. Te relatywnie wysokie wartości – w porównaniu z pozostałymi powiatami (w powiecie jasielskim wynosi ona 3,8%, w powiecie suskim 2,1%) oraz województwem małopolskim (2,6%) – informuje o aktywności mieszkańców w sferze społecznej i ich kreatywności.

Wskaźnik przedsiębiorczości - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

- Wskaźnik przedsiębiorczości dla powiatu tarnowskiego: **48,74**³
- Wskaźnik przedsiębiorczości dla Tarnowa: **92,62**⁴

Współczynnik aktywności zawodowej informuje o stosunku osób w aktywności zawodowej (pracujących i bezrobotnych) w danym wieku (15-59 dla kobiet i 15-64 dla mężczyzn) do ogółu ludności w tym wieku.

- Współczynnik aktywności zawodowej dla powiatu tarnowskiego: **34,77%**⁵
- Współczynnik aktywności zawodowej dla Tarnowa: **58,78%**⁶

³ GUS, 2009

⁴ GUS, 2009

⁵ GUS, 2008

4. WSPARCIE DZIAŁAŃ UKIERUNKOWANYCH NA TWORZENIE MIEJSC PRACY⁷

Lokalne instytucje wspierające rozwój rynku pracy:

MISTIA – Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji (Punkt konsultacyjny w Tarnowie ul. Sikorskiego 5, 33-100 Tarnów)

Punkt Konsultacyjny przy Ośrodku MISTIA w Tarnowie świadczy bezpłatne usługi informacyjne dla przedsiębiorców oraz osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą. Usługi świadczone przez konsultantów PK są bezpłatne gdyż finansowane są w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach Poddziałania 2.2.1 Poprawa jakości usług świadczonych przez instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości.

Warunkiem skorzystania z bezpłatnych usług informacyjnych jest zgoda klienta na ich ewidencjonowanie a co się z tym wiąże wyrażenie zgody na przetwarzanie danych zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U 1997 nr 133 poz. 883).

Usługi są świadczone:

- osobiście w siedzibie Punktu Konsultacyjnego przy Ośrodku MiSTiA w Tarnowie lub w formie dyżurów,
- telefonicznie, pod nr: 014 621 22 16
- elektronicznie – poprzez formularz zapytań.

Fundacja Jana Hetmana Tarnowskiego ul. Wałowa 2, I p. , 33-100 Tarnów

Działalność Fundacji oparta jest, poza ofertą komercyjną, o zewnętrzne źródła finansowania (regionalne, lokalne, strukturalne), dzięki czemu możliwa jest realizacja wielu, nieodpłatnych dla uczestników, usług o charakterze edukacyjnym, wydawniczym, szkoleniowym, stypendialnym czy badawczym. Fundacja mieści się w Tarnowie, ul. Wałowa 2, I p.

Przykłady projektów realizowanych przez Fundację

- **Projekty wydawnicze**, których głównym tematem jest patron Hetman Jan Tarnowski oraz miasto Tarnów. Przykładami publikacji są: „Hetman Jan Tarnowski – bibliografia” (1997); „Jan Tarnowski – Hetman Wielki Koronny” (1999); „Dzieje i architektura tzw. Górnych Koszar w Tarnowie” (2000); „Wybitni tarnowianie” (2001); „Propozycje weekendowego zwiedzania atrakcji turystycznych wschodniej części województwa małopolskiego dla całej rodziny”(2006).

⁶ GUS, 2008

⁷ Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

- **Konferencje naukowe** - ich tematyka związana jest z historią, sprawami społecznymi i rozwojem gospodarczym, np.: „Jan Tarnowski – Hetman Wielki Koronny” (1997); „Młodzi Tarnowianie mają głos” (2000); „Samorządy – NGO’s – Przedsiębiorstwa. Formy współpracy”(2001).
- **Stypendia** dla uczniów i studentów, akcje na rzecz funduszu stypendialnego. Do roku 2008 Fundacja udzieliła wsparcia 296 stypendystom (uczniom szkół podstawowych, średnich, gimnazjalnych i wyższych).
- **Projekty badawcze i strategie** dla jednostek samorządu, organizacji pozarządowych (m.in.): “Zapotrzebowanie tarnowskiego sektora MSP na rozwiązania innowacyjne. Sprawozdanie z badań” (2006); „Strategiczna analiza współpracy pomiędzy kluczowymi sektorami w Mieście Tarnowie” (2007); „Przygotowanie do wdrażania PO KL w Małopolsce w latach 2007-2013. Analiza obszarów problemowych subregionu tarnowskiego” (2007).
- Od roku 2005 Fundacja prowadzi, w oparciu o dotacje UE, **Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego**, działając w ogólnopolskiej sieci tych Ośrodków. Główne zadania Ośrodka to bezpłatne usługi w postaci: szkoleń i seminariów dla potencjalnych projektodawców EFS; informowanie o EFS i promowanie jego programów i dobrych praktyk; doradztwo dla projektodawców; pomoc przy tworzeniu lokalnych inicjatyw z obszaru EFS i współpracy partnerów społecznych przy ich realizacji; animacja partnerstw; pomoc w kreowaniu pomysłów na dobre projekty.

Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

ul. Szujskiego 66, 33-100 Tarnów

To wyspecjalizowana instytucja rozwoju regionalnego, która działa we współpracy z władzami państwowymi, lokalnymi, instytucjami, organizacjami i podmiotami gospodarczymi, instytucjami oraz placówkami naukowymi i kulturalnymi. Agencja została utworzona **w 1995 roku** i od tego momentu zajmuje się realizacją przedsięwzięć stymulujących rozwój społeczny i gospodarczy regionu tarnowskiego, wspomaganie procesów restrukturyzacyjnych i prywatyzacyjnych sektora publicznego, wpieraniem przedsięwzięć związanych z ekologią i ochroną środowiska naturalnego, jak również realizacją przedsięwzięć służących tworzeniu nowych miejsc pracy, konsolidacji lokalnych środowisk gospodarczych oraz pozyskiwaniem środków krajowych i zagranicznych na realizację regionalnych przedsięwzięć gospodarczych i ekologicznych. Od 2005 roku Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. realizuje usługi w oparciu o system zarządzania jakością wg normy PN-EN ISO 9001:2001.

W ramach Tarnowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Funkcjonuje:

- **Wszechnica Edukacyjna** - ośrodek kształcenia ustawicznego. Wszechnica prowadzi dokształcanie i doskonalenie zawodowe kadr dla gospodarki rynkowej umożliwiając podwyższenie kwalifikacji zawodowych oraz przekwalifikowywanie się pracowników zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy poprzez organizację kursów, szkoleń, seminariów, konferencji, oraz kongresów (EKO-MED).
- **Zespół ds. Funduszy Pomocowych**, będący wyspecjalizowaną komórką oferującą pomoc przedmiotom gospodarczym i osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą w pozyskiwaniu

zewnętrznego dofinansowania, ze szczególnym uwzględnieniem dotacji unijnych. Zespół ds. Funduszy Pomocowych zajmuje się w szczególności:

- informowaniem o możliwościach otrzymania dofinansowania planowanej inwestycji,
 - wykonywaniem opracowań wniosków aplikacyjnych wraz z niezbędną dokumentacją,
 - wykonywaniem prac związanych z realizacją projektu,
 - wydawaniem pakietu informacyjnego z informacjami o aktualnych konkursach i programach pomocowych;
 - doradztwem w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (KSU).
- **Zespół ds. Funduszy Pożyczkowych i Poręczeńiowych**, którego celem jest wsparcie powstawania, funkcjonowania i rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez udzielanie pożyczek i poręczeń kredytowych. Pożyczki udzielane są w ramach funduszu: Pożyczkowego, Pożyczkowo – Restrukturyzacyjnego. Zespół ds. Funduszy Poręczeńiowych, który oferuje poręczenia kredytowe dla przedsiębiorców, w ramach Funduszu Poręczeń Kredytowych, którzy chcą zaciągnąć kredyt bankowy i potrzebują wymaganych przez bank zabezpieczeń.
 - **Zespół ds. Administracji**, którego pracownicy w efektywny sposób tworzą i realizują wizję firmy i działu jako komórka odpowiedzialna za prawidłowe funkcjonowanie procesów w całej Agencji. Zespół zajmuje się:
 - poszerzeniem Zielonego Parku Przemysłowego w Wojniczu poprzez wykup oraz scalanie poszczególnych nieruchomości gruntowych w większe obszary, które mogą być następnie oferowane inwestorom. Dzięki temu tereny będą wykorzystywane w sposób optymalny pod działalność gospodarczą, co skutkować będzie wzrostem gospodarczym Wojnicza, jak również możliwością znalezienia zatrudnienia mieszkańców okolicy w przedsiębiorstwach działających na terenie Zielonego Parku Przemysłowego,
 - organizacją imprez: Tarnowskiej Parady Konnej - imprezy plenerowej prezentującej firmy regionu, która stała się imprezą cykliczną oraz Tarnowskiego Święta Gulaszu – promującego kulturę polską i węgierską, którego główną atrakcją jest konkurs na najsmaczniejszy gulasz,
 - Tarnowskim Inkubatorem Przedsiębiorczości, którego powstanie zostało sfinansowane w części z Kontraktu Wojewódzkiego, a w części ze środków własnych TARR S.A. Celem Inkubatora jest wspieranie nowopowstających i istniejących przedsiębiorstw poprzez udostępnianie taniej powierzchni lokalowej oraz pakietu bezpłatnego doradztwa biznesowego,
 - świadczeniem usług informatycznych w zakresie usług serwisowych, programistycznych,
 - wynajmem powierzchni biurowych.

Tarnowski Klaster Przemysłowy S.A.
ul. Słowackiego 33-37, 33-100 Tarnów

Misją Spółki jest tworzenie korzystnych warunków do wszechstronnego rozwoju gospodarczego regionu oraz miejsc pracy, w szczególności poprzez wdrożenie i realizację projektu klastra przemysłowego jako skupiska przedsiębiorstw z branży chemicznej, ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa tworzyw sztucznych. Spółka realizuje swoją misję poprzez tworzenie w regionie parków przemysłowych, parków technologicznych, stref inwestycyjnych, stref aktywności gospodarczej oraz poprzez inne formy mające na celu optymalizację wykorzystania terenów pod zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej.

Izba przemysłowo - handlowa
ul. Słoneczna 32 , 33-100 Tarnów

Do zadań Izby należy w szczególności:

- reprezentowanie interesów firm członkowskich,
- promowanie gospodarki regionu tarnowskiego,
- kształcenie zawodowe poprzez organizowanie szkoleń, kursów,
- rozpowszechnianie informacji gospodarczej,
- kojarzenie podmiotów gospodarczych,
- wywiadownia gospodarcza,
- wydawanie katalogów, organizowanie targów, konkursów i misji gospodarczych,
- integrowanie członków Izby,
- kształtowanie i upowszechnianie zasad etyki w biznesie.

Realizacja powyższych zadań odbywa się przy współpracy z organami samorządu terytorialnego i administracji państwowej oraz z innymi organizacjami społecznymi i gospodarczymi, które doceniają potrzebę pobudzania i promowania rozwoju gospodarczego. Izba w swojej działalności oddziałuje na podmioty gospodarcze miasta Tarnowa oraz Powiatów: tarnowskiego, dębickiego, brzeskiego, bocheńskiego i dąbrowskiego. Współpraca zarówno z Firmami regionu oraz władzami Samorządów Lokalnych ma znaczny wpływ na kształtowanie gospodarki na tych terenach.

FRRR – Fundacja Rozwoju Regionu Rabka
Biuro Terenowe ul. Paderewskiego 6, 33-100 Tarnów

Jest instytucją powołaną w celu wspomagania rozwoju przedsiębiorczości w szeroko pojętym regionie Rabki Zdrój. Jest jedną z najskuteczniej i najprężniej działających tego typu instytucji w Polsce. Świadczą o tym uzyskane certyfikaty, przyznane programy do realizacji i wysoko kwalifikowana kadra, składająca się z 12-tu starannie dobranych osób, tworzących sprawnie działający zespół obsługujący:

- biuro FRRR w Rabce-Zdrój,
- biuro terenowe w Tarnowie, - Punkty Konsultacyjne w Rabce-Zdrój i Oświęcimiu,

- Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego w Oświęcimiu.

Centrum Aktywizacji Zawodowej Romów

ul. Katedralna 2/3, 33-100 Tarnów

Centrum Aktywizacji Zawodowej Romów w Tarnowie (CAZR) jest jednostką Centrum Kultury Romów w Polsce - Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne z siedzibą w Tarnowie. CAZR ma na celu kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród Romów oraz wspieranie działalności gospodarczej przedsiębiorstw romskich. Wiodącą grupą pracowników Centrum są przedstawiciele społeczności romskiej, która jest jednocześnie adresatem działań podejmowanych przez tę instytucję. Centrum powstało w ramach projektu Kxetanes-Razem realizowanego przez partnerstwo Inicjatywa na rzecz aktywizacji zawodowej Romów - KXETANES-RAZEM przy udziale środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

Cele Centrum Aktywizacji Zawodowej Romów:

- wspieranie przedsiębiorczości romskiej i promowanie postaw przedsiębiorczych wśród Romów;
- stworzenie platformy dla współpracy i wymiany doświadczeń między organizacjami pozarządowymi, administracją rządową i samorządową w zakresie aktywizacji zawodowej Romów;
- inicjowanie, wspieranie i realizacja programów służących redukcji bezrobocia wśród Romów oraz ich aktywizacji zawodowej;
- monitorowanie sytuacji Romów na rynku pracy;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych Romów i dostosowanie ich do potrzeb pracodawców;
- udzielanie pomocy Romom w uruchomieniu samodzielnej działalności gospodarczej i w jej prowadzeniu.

Powiatowe urzędy pracy realizują zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy; świadczą usługi osobom bezrobotnym, poszukującym pracy oraz pracodawcom.

Usługi rynku pracy świadczone przez urzędy pracy dla pracodawców oraz osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

- 1. Pośrednictwo pracy** - polega na udzielaniu pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w pozyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w doborze odpowiednich kandydatów do pracy. Jest realizowane jest nieodpłatnie, zgodnie z zasadami dostępności, dobrowolności, równości i jawności usług.

Pośrednicy pracy:

- pozyskują i upowszechniają oferty pracy,

- udzielają pracodawcom informacji o kandydatach do pracy,
- inicjują i organizują kontakty pracodawców z kandydatami: indywidualne lub poprzez **giełdy pracy** – podczas których następuje rekrutacja spośród zainteresowanych kandydatów do pracy oraz **targi pracy** – w czasie których następuje prezentacja wolnych miejsc pracy przez wielu pracodawców,
- zapoznają z aktualną sytuacją na lokalnym rynku pracy, informują o przysługujących prawach i obowiązkach,
- informują o usługach i instrumentach rynku pracy wspierających tworzenie nowych lub utrzymanie istniejących miejsc pracy.

Zgłoszenie wolnego miejsca pracy:

- pracodawca zgłasza ofertę pracy do jednego wybranego przez siebie urzędu pracy ze względu na siedzibę, miejsce wykonywania pracy lub z innego powodu;
- pracodawca może wybrać jeden sposób realizacji oferty pracy jako: „**zamkniętej**” – udostępnianej wyłącznie osobom zarejestrowanym jako bezrobotne i spełniającym wymagania, którym są wydawane skierowania: ta oferta jest podawana do wiadomości bez informacji umożliwiających identyfikację pracodawcy lub „**otwartej**” – udostępnianej w pełnym zakresie wszystkim zainteresowanym osobom, którym – za zgodą pracodawcy – może być wydane skierowanie, ta oferta zawiera dane umożliwiające identyfikację pracodawcy.

Zgłaszając ofertę pracy podaje się:

- **dane dotyczące pracodawcy:** nazwę, adres, numer telefonu, imię i nazwisko osoby do kontaktu, oznaczenie formy prawnej prowadzonej działalności gospodarczej, REGON, NIP, rodzaj działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności, stan zatrudnienia;
- **informacje na temat warunków zatrudnienia:** nazwę stanowiska, liczbę wolnych miejsc pracy (w tym liczbę miejsc pracy dla niepełnosprawnych), miejsce wykonywania pracy, rodzaj umowy, informacje o systemie i czasie pracy, wysokości wynagrodzenia, planowaną datę zatrudnienia, wymagania co do kwalifikacji i umiejętności kandydatów do pracy.

Rozpowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy odbywa się poprzez zamieszczenie ich na tablicy ogłoszeń oraz w internetowej bazie ofert pracy.

W ramach sieci **EURES** (European Employment Services), urząd pracy prowadzi pośrednictwo pracy związane ze swobodnym przepływem pracowników na terenie UE, EOG oraz państw korzystających ze swobody przepływu osób.

Pośrednicy pracy udzielają informacji na temat:

- aktualnie upowszechnionych zagranicznych ofert pracy;
- warunków życia i pracy w poszczególnych krajach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego;

- innych możliwości poszukiwania zatrudnienia za granicą, w szczególności z wykorzystaniem stron internetowych publicznych służb zatrudnienia w poszczególnych krajach oraz portali www.eures.praca.gov.pl oraz www.eures.europa.eu.

- 2. Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa** - zadaniem poradnictwa zawodowego jest udzielanie pomocy bezrobotnym i innym osobom poszukującym pracy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia. Poradnictwo zawodowe świadczone jest w formie porad indywidualnych i grupowych.
- 3. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy – Klub Pracy** - polega na przygotowaniu poprzez szkolenia osób bezrobotnych i poszukujących pracy do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia.
- 4. Doradztwo dla pracodawców** - na wniosek pracodawcy doradcy zawodowi mogą udzielić pomocy w zakresie:
 - doboru kandydatów do pracy spośród bezrobotnych i poszukujących pracy,
 - wspierania rozwoju zawodowego pracowników.

Ponadto, doradcy zawodowi udzielają informacji osobom zwalnianym z przyczyn ekonomicznych zakładu pracy, będących w okresie wypowiedzenia umowy o pracę, współpracując w tym zakresie z przedstawicielami zakładów pracy i związkami zawodowymi, w ramach Zespołu ds. Zapobiegania Negatywnym Skutkom Zwolnień Grupowych.

- 5. Szkolenia** - inicjowane są w celu podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych, zwiększenia szans na uzyskanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej bezrobotnych i poszukujących pracy, w szczególności w przypadku braku kwalifikacji zawodowych, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji, czy utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie.

Formy szkoleń:

- szkolenia grupowe – realizowane zgodnie z Planem szkoleń na dany rok, opracowanym na podstawie wyników badań, analiz i prognoz na rynku pracy, częstotliwości występowania ofert oraz zapotrzebowania ze strony pracodawców;
- szkolenia w trybie indywidualnym – osoby bezrobotne kierowane są na wskazane przez siebie szkolenie, jeżeli uzasadnią celowość tego szkolenia (oświadczenie przyszłego pracodawcy o zamiarze powierzenia tej osobie odpowiedniej pracy, oświadczenie o zamiarze rozpoczęcia działalności gospodarczej, inne uzasadnienie celowości skierowania na szkolenie), a jego koszt w części finansowanej z Funduszu Pracy nie przekroczy 300% przeciętnego wynagrodzenia. Skierowanie takie przysługuje nie częściej niż raz w ciągu roku kalendarzowego.

Szkoleniami mogą być objęte osoby:

- bezrobotne;

- poszukujące pracy, które m. in. są w okresie wypowiedzenia stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy lub są zatrudnione u pracodawcy, wobec którego ogłoszono upadłość lub który jest w stanie likwidacji, z wyłączeniem likwidacji w celu prywatyzacji.

Szkolenie może trwać do 6 miesięcy, a w przypadkach uzasadnionych programem szkolenia - nie dłużej niż 24 miesiące. Bezrobotnemu w okresie odbywania szkolenia przysługuje stypendium.

Osoby bezrobotne i poszukujące pracy mogą ponadto ubiegać się o:

- przyznanie pożyczki na sfinansowanie kosztów szkolenia do wysokości 4 – krotnego przeciętnego wynagrodzenia;
- sfinansowanie kosztów studiów podyplomowych do wysokości 100%, jednak nie więcej niż do wysokości 3 – krotnego przeciętnego wynagrodzenia;
- sfinansowanie kosztów egzaminów, licencji niezbędnych do wykonywania pracy do wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

- 6. Staże** - polegają na nabywaniu przez osobę bezrobotną praktycznych umiejętności do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Staż odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej pomiędzy pracodawcą a urzędem pracy, na okres od 3 do 6 miesięcy, a w niektórych przypadkach do 12 miesięcy, według określonego programu. W okresie odbywania stażu, stażystom przysługuje **stypendium** wypłacane przez Urząd Pracy.

Staż organizowane są w pierwszej kolejności u pracodawców, którzy:

- prowadzą działalność gospodarczą, co najmniej przez 6 miesięcy;
- nie zmniejszyli stanu zatrudniania powyżej 10 % w ciągu ostatnich 6 miesięcy;
- deklarują zatrudnienie kandydata po odbyciu przez niego stażu;
- wywiązywali się z dotychczasowych zobowiązań wynikających z umów zawartych z Urzędem Pracy;
- nie zalegają z opłatami w ZUS i Urzędzie Skarbowym;
- tworzą miejsca odbywania stażu na terenie Tarnowa i Powiatu Tarnowskiego.

- 7. Przygotowanie zawodowe dorosłych** - jest to praktyczna nauka zawodu dorosłych lub przyuczenie do pracy dorosłych, realizowane bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Jest realizowane w oparciu o program ukierunkowany na nabycie umiejętności praktycznych oraz zdobywanie wiedzy teoretycznej opracowany przez pracodawcę lub instytucję szkoleniową i kończy się egzaminem potwierdzającym uzyskane kwalifikacje. Odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej pomiędzy pracodawcą a starostą. Możliwa jest umowa trójstronna, zawierana pomiędzy pracodawcą, starostą i instytucją szkoleniową, wpisaną do rejestru prowadzonego przez wojewódzki urząd pracy. Uczestnikowi przygotowania zawodowego przysługuje stypendium.

Kształcenie jest realizowane w miejscu pracy odbywa się w formie:

- praktycznej nauki zawodu trwającej od 12 do 18 miesięcy, umożliwiającej przystąpienie do egzaminu na tytuł zawodowy lub egzaminu czeladniczego;
- przyuczenia do pracy trwającego od 3 do 6 miesięcy, mającego na celu zdobycie wybranych kwalifikacji lub umiejętności niezbędnych do wykonywania określonych zadań zawodowych.

Pracodawcy przysługuje:

- zwrot poniesionych wydatków na uczestnika przygotowania zawodowego w wysokości do 2% przeciętnego wynagrodzenia za każdy pełny miesiąc realizacji programu;
- premia w wysokości 400 zł za każdy pełny miesiąc – w przypadku, gdy uczestnik przygotowania zawodowego ukończył program i zdał egzamin przeprowadzony przez komisję egzaminacyjną lub przez instytucję szkoleniową.

8. Dofinansowanie kosztów studiów podyplomowych - starosta na wniosek bezrobotnego może sfinansować z Funduszu Pracy koszty studiów podyplomowych należne organizatorowi studiów do wysokości 100% jednakże nie więcej niż 300% przeciętnego wynagrodzenia.

9. Dofinansowanie wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – pracodawcy mają możliwość ubiegania się o doposażenie i wyposażenie nowo tworzonego miejsca pracy, na którym zostanie zatrudniona osoba bezrobotna. Wartość uzyskanego wsparcia jest określona w indywidualnej umowie, przy czym nie może być wyższa niż sześciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia. Po podpisaniu umowy podmiot ponosi koszty na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy i zatrudnia na utworzonym stanowisku pracy skierowana osobę bezrobotną w pełnym wymiarze czasu pracy na okres min. 24 miesięcy.

10. Jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej - jest to forma pomocy, kierowana do osób bezrobotnych, która daje możliwość ubiegania się o bezzwrotną pomoc finansową na otwarcie własnej działalności gospodarczej. Jednym z warunków uzyskania w/w pomocy jest prawidłowe wypełnienie wniosku dostępnego na stronie urzędu wraz ze wszystkimi załącznikami. Corocznie duża grupa osób bezrobotnych, korzysta z tej formy pomocy.

11. Prace interwencyjne oraz roboty publiczne - jest to zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które następuje w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Pracodawca będący organizatorem prac interwencyjnych czy robót publicznych może otrzymać refundację części kosztów poniesionych na wynagrodzenie, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanych bezrobotnych.

5. Dokument został stworzony na podstawie danych z następujących instytucji:

1. Advisory Group TEST Human Resources – firma doradztwa personalnego
2. Główny Urząd Statystyczny
3. Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji
4. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
5. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie
6. Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie
7. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w Krakowie
8. Urząd Statystyczny w Krakowie
9. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie.

6. Dokument został stworzony w trakcie warsztatów, które odbyły się w dniach 17-19 maja 2010 r. w Tarnowie. W opracowywaniu informacji wzięli udział przedstawiciele następujących instytucji:

1. Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie
2. Urząd Miasta Tarnowa
3. Urząd Miejski w Wojniczu
4. Urząd Miejski w Zakliczynie
5. Urząd Gminy Tarnów
6. Urząd Gminy Radłów
7. Urząd Gminy Wierzchosławice
8. Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie